

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ВТОРА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

17. заседание

Срѣда, 27 ноемврий 1940 г.

(Открито въ 16 ч. 20 м.)

Председателствувалъ подпредседателъ Димитъръ Пешевъ Секретари: Атанасъ Цвѣтковъ и Георги Михайловъ.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуски	325	5) за продължаване сроковетъ по нѣкои временно вносни декларации. (Приемане)	327
Питане	325	6) за одобрение II-то постановление на Министерския съветъ, отъ 11 ноемврий 1940 г., относно намаляване акциза на 6.200.000 кгр. солъ и пр. (Приемане)	327
Законопроектъ	325	7) за опрощаване сумата 4.370.829 л., дължима отъ глоби, лихви и др. (Приемане)	328
По дневния редъ:		8) за намаляване наема, който дружеството „Анхилски солници“, следва да заплати за 1940 г. за наетитъ отъ него солници. (Приемане)	329
Предложения: 1) за одобрение измѣнението и допълнението на членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухоплавателно дружество „Дойче Лифтханза“ („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априль 1931 г.) (Приемане)	325	9) за приемане на служба германския поданикъ Карелъ Стари. (Приемане)	330
2) за освобождаване отъ износно мито и други данъци и такси 4.000 кгр. папиреси (Приемане)	326	Проектоотговоръ на тронното слово. (Първо четене — продължение разискванията)	330
3) за разрешаване износа на 500.000 литра 95° меласовъ спиртъ. (Приемане)	326	Говорили: С. Георгиевъ	330
4) за продължаване срока по чл. 112 отъ закона за митниците за новоизнасянето отъ пощенската администрация служебно изостаналитъ въ митниците следъ тоя срокъ пощенски колети и пр. (Приемане)	326	Д. Илиевъ	335
		М. Йововъ	334
		Дневенъ редъ за следващото заседание	344

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Има нужниятъ брой народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отсъствуватъ народнитъ представители: Аврамъ Гачевъ, Атанасъ Ганчевъ, Борисъ Мончевъ, Василь Велчевъ, Георги Михайловъ, Георги Чалбуровъ, Данаилъ Жечевъ, Димитъръ Митковъ, Жико Струнджевъ, Илия Славковъ, Киро Арнаудовъ, Кирчо Кирчевъ, Спасъ Мариновъ, Стефанъ Керкенецовъ, Тотю Маровъ и Христо Таукчиевъ)

Имамъ да направя следнитъ съобщения.

Разрешенъ е отпущкъ на следнитъ г-да народни представители:

Дончо Узуновъ — 1 день;
Николай Султановъ — 1 день;
Таско Стоилковъ — 1 день;
Тотю Маровъ — 2 дена;
Стоянъ Димовъ — 2 дена;
Д-ръ Петъръ Шишковъ — 2 дена;
Кирчо Кирчевъ — 4 дни, и
Иванъ Гърковъ — 18 дни.

Постѣпило е питане отъ народнитъ представители Тодоръ Поляковъ и Ангелъ Държански до г-на министъръ-председателя и министъръ на народното просвѣщение, по станалитъ на 25 и 26 ноемврий т. г. инциденти между студенти отъ Държавния университетъ.

Постѣпилъ е отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за застрахователнитъ деятели и дейността по набавяне на застраховкитъ.

Питането ще бѣде изпратено на г-на министъръ-председателя, а законопроектътъ ще се постави на дневенъ редъ.

Минаваме на точка първа отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за одобряване измѣнението и допълнението на членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухопла-

вателно дружество „Дойче Лифтханза“, („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априль 1931 г.)

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Иванъ Вазовъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобряване измѣнението и допълнението на членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухоплавателно дружество „Дойче Лифтханза“ („Държавенъ вестникъ“, бр. 8, отъ 14 априль 1931 г.)

Г-да народни представители! Съгласно договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. между българската държава и германското въздухоплавателно дружество „Дойче Лифтханза“ („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априль 1931 г.) на последното се даде право да експлоатира въздушната линия Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ, като частъ надъ българска земя отъ линията Берлинъ—Бѣлградъ—София—Цариградъ, и частта надъ българска земя отъ въздушната линия София—Солунъ.

Цѣли десетъ години дружеството успѣшно осъществяваше въздушната връзка между Централна Европа, България и Ориента, като презъ цѣлата си дейностъ изпълняваше редовни своитъ задѣлжения и ускорено съ развитието на въздухоплавателната техника подобряваше съобщенията си.

Напоследкъ, поради войната между Италия и Гърция и поради особената въздушна политика на Турция, дружеството е принудено, не по своя вина, да прекрати временно експлоатацията на въздушнитъ линии: София—Солунъ и София—Цариградъ. Въ замѣна на това, обаче, същото моли да му се даде право да започне да експлоатира надъ българска земя въздушната линия: София—Орѣхово—Букурещъ и обратно.

Като изтъквамъ горното и като намирамъ, че нищо не прѣчи да се даде право на дружеството да започне да експлоатира набелязаната въздушна линия, като уреди по-сѣщата редовенъ трафикъ за въздушенъ превозъ на пътници, на багажи, на стоки, на поща и на пощенски колетѣ, моля ви, г-да народни представители, да одобрите и гласувате тукъ приложеното проекторешение.

Гр. София, 11 ноемврий 1940 г.

Генералъ-лейтенантъ, министъръ на войната: Т. Дасаклевъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване измѣнението и допълнението на членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухоплавателно дружество „Дойче Луфтханза“ („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априлъ 1931 г.)

Одобрява се да се измѣнятъ и допълнятъ членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухоплавателно дружество „Дойче Луфтханза“ („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априлъ 1931 г.), както следва:

§ 1. Алинея първа на чл. 1 се измѣня и допълва така: Българското правителство дава право на дружеството да експлоатира търговски, въ дветъ направления, въздушнитъ линии: Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ, като частъ надъ българската земя отъ линията: Берлинъ—Българградъ—София—Цариградъ, и частта надъ българска земя отъ въздушнитъ линии: София—Солунъ и София—Орфехово—Букурещъ, като уреди и осигури по тѣзи линии редовенъ трафикъ за въздушенъ превозъ на пътници, на багажи, на стоки, на поща и на пощенски колетѣ между София и държавитъ, които се обслужватъ отъ тия линии, както и между София и всички други държави, съ чиито въздушни линии дружеството има връзка.

§ 2. Въ чл. 1, алинея трета, следъ думата: „Солунъ“, се добавятъ думитъ: „и на въздушната линия София—Орфехово—Букурещъ“.

§ 3. Въ чл. 33, алинея първа, следъ думата: „Българъ“, буквата „и“ се заличава и вмѣсто нея се поставя запетая, а следъ думата „Солунъ“ се добавятъ думитъ: „и София—Букурещъ“.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за одобряване измѣнението и допълнението на членове 1 и 33 отъ договора, сключенъ на 10 мартъ 1931 г. съ германското въздухоплавателно дружество „Дойче Луфтханза“, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка втора отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за освобождаване отъ износно мито и други данѣци и такси 4.000 кгр. папиреси.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за освобождаване отъ износно мито и други данѣци и такси 4.000 кгр. папиреси.

Г-да народни представители! Съ II-то си постановление, взето въ заседанието му отъ 9 ноемврий 1940 г., протоколъ № 198, Министерскиятъ съветъ е взелъ решение да се освободятъ отъ износно мито и други митнически такси и бери, както и отъ бандеролъ, 4.000 кгр. папиреси, бруто кгр. 8.200, които правителството ще подари на италианската войска.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете пред-ставеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за освобождаване отъ износно мито и други данѣци и такси 4.000 кгр. папиреси.

Одобрява се следното:

Да се освободятъ отъ износно мито и други митнически такси и бери, както и отъ бандеролъ, 4.000 кгр. папиреси, бруто кгр. 8.200, които правителството ще подари на италианската войска“.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за освобождаване отъ износно мито и други данѣци и такси 4.000 кгр. папиреси, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка трета отъ дневния редъ:

Одобрение проекторешението за разрешаване износа на 500.000 литра чистъ 95° меласовъ спиртъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за разрешаване износа на 500.000 литра чистъ 95° меласовъ спиртъ.

Г-да народни представители! Съ писмо № 2118/3317, отъ 11 ноемврий 1940 г., Дирекцията на външната търговия моли да се направятъ постѣпки за разрешаване износа на ново количество отъ 500.000 литра чистъ 95° меласовъ спиртъ, който ще се изнесе за Италия подъ контрола на сѣщата дирекция.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представи-тели, да разгледате и, ако одобрите, да приемете предста-веното ви за целта проекторешение.

Гр. София, ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за разрешаване износа на 500.000 литра чистъ 95° меласовъ спиртъ.

Одобрява се следното:

Да се разреши износътъ на 500.000 литра чистъ 95° мела-совъ спиртъ, подъ контрола на Дирекцията на външната търговия“.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за износа на 500.000 литра чистъ 95° меласовъ спиртъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка четвърта отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за продължаване срока по чл. 112 отъ закона за митницитъ за новоизнасянето отъ пощенската администрация служебно на изостаналитъ въ митницитъ следъ тоя срокъ пощенски колетѣ, произходящи отъ европейскитъ страни, изключая тия отъ сѣседнитъ намъ страни (Югославия, Румѣния и Гърция), до нормализиране на международното положение и възстановяването на съобщенията, съ тия страни, както и освобождаването на сѣшитъ колетѣ отъ следуемия се магазинажъ за всич-кото време на престояването имъ въ магазинитъ на митницитъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за продължаване срока по чл. 112 отъ закона за митницитъ за новоизнасянето отъ пощенската администрация служебно на изостаналитъ въ митницитъ следъ тоя срокъ пощенски колетѣ и пр.

Г-да народни представители! Съ писмо № 52160, отъ 12 септемврий 1940 г., Главната дирекция на пошитъ, теле-графитъ и телефонитъ, отдѣление пощенски съобщения, уведомява отдѣла за митницитъ, че въ нѣкои митници имало пощенски колетѣ, произходящи отъ европейскитъ страни, изключая сѣседнитъ намъ страни (Югославия, Ру-мѣния, Гърция), които колетѣ по причина отказъ на полу-чателитъ имъ въ България или поради ненамиране на съ-шитъ на посоченитъ адреси, трѣбвало да бѣдатъ новизи-несени служебно отъ телеграфопощенската администрация въ странитъ, откъдето сѣ били изпратени, и то въ за-конния 3-месеченъ срокъ, предвиденъ въ чл. 112 отъ закона за митницитъ.

Предвидъ, обаче, сегашното международно положение и липсата на сигурни пѣтища, това не могло да се направи въ горния 3-месеченъ срокъ, а щѣло да бѣде възможно да се направи едва следъ нормализиране на създалото се международно положение и възстановяване на съобще-нията съ тия страни.

Съгласно чл. 113 от закона за митниците, всички колет, престояли въ митницата повече от 3 месеца, считано от деня на приемянето им въ магазинът на митницата, се отварят от специална комисия, описват се съдържанието се въ тях стоки, след което последният се продават на публичен търгъ.

За да не стане това и съ въпроснит колет, което, ако би се направило, ще постави българската пощенска администрация пред свършен факт за заплати стойността на съдържанието се въ тия колет стоки, съ което ще бъде ошетен съкровището, защото реализирани суми от продажбата на тия стоки далеч не могат да покрийт онова, което би се заплатило за тях съгласно постановленията на международната пощенска конвенция. Главната дирекция на пошит, телеграфит и телефонит моли да се продължи предвиденият въ чл. 112 от закона за митницата срок за новоизнасянето на въпроснит колет до нормализирането на международното положение и възстановяването съобщенията съ казанит страни, както и да се освободят сжит от заплащане на следущия се магазинаж, до момента на новоизнасянето им.

Въ закона за митницата нма законоположение, по силата на което да се продължи той срок и освободят сжит от следущия се магазинаж, поради което това може да стане само по законодателен редъ.

Горното като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете въ настоящата сесия на Народното събрание представеното за целта проекторешение.

Гр. София, ноември 1940 г.

Министъръ на финансит: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за продължаване срока по чл. 112 от закона за митницата за новоизнасянето от пощенската администрация служебно на изостаналит въ митницата следъ той срок пощенски колет, произходящи от европейскит страни, изключая тия от съседнит намъ страни, (Югославия, Румъния и Гърция) до нормализиране на международното положение и възстановяването на съобщенията съ тия страни, както и освобождаването на сжит колет от следущия се магазинаж за всичкото време на престояването им въ магазинът на митницата.

Одобрява се да се продължи срокът по чл. 112 от закона за митницата за новоизнасянето от пощенската администрация служебно на изостаналит въ митницата следъ той срок пощенски колет, произходящи от европейскит страни, изключая тия от съседнит намъ страни (Югославия, Румъния и Гърция), до нормализирането на международното положение и възстановяването на съобщенията съ тия страни. Сжит колет за всичкото време на престояването им въ магазинът на митницата да се освободят от заплащане на следущия се магазинаж.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тъзи от г-да народнит представители, които приемат проекторешението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка пета от дневния редъ:

Одобрене на проекторешението за продължаване сроковет по нкои временно вносни декларации на Пловдивската митница.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Четъ)

„МОТИВИ

към проекторешението за продължаване сроковет по нкои временно вносни декларации на Пловдивската митница.

Г-да народни представители! 1) Съ временно вносна декларация № 728/825, от 24 април т. г., братя инж. Радеви, София, съ внесли временно презъ Пловдивската митница, съгласно чл. 208, пункт 1, от закона за митницата, разни електрически материали, предназначени за излагане въ Пловдивския мостренъ панаиръ, съ първоначален срок за възвръщането им от три месеца, който е изтекъл на 25 юли т. г.

2) Съ временно вносна декларация № 690/840, от 22 април т. г., Пенчо Ивановъ Пеневъ, от гр. Нова-Загора, е внесъл временно презъ Пловдивската митница, съгласно

чл. 208, пункт 1, от закона за митницата, разни машини, предназначени за излагане въ Пловдивския мостренъ панаиръ, съ първоначален срок за възвръщането им от три месеца, който е изтекъл на 26 юли т. г.

3) Съ временно вносна декларация № № 650/828, от 19 април т. г., и 788/907, от 27 април същата година, инж. Ст. Пранчевъ, София, е внесъл временно презъ Пловдивската митница, съгласно чл. 208, пункт 1, от закона за митницата, разни електрически апарати, предназначени за излагане въ Пловдивския мостренъ панаиръ, съ първоначален срок за възвръщането им от три месеца, който съ изтекъл на 25 юли и 2 август т. г.

Горнит четири временно вносни декларации съ подадени от митническия посрѣдникъ при Пловдивската митница — Ангелъ Николовъ, който е действувал от името на вносителит, както по отношение на обмитването, така и по отношение исканията за продължаване сроковет.

Съ заявления вх. № № 3023, от 25 юли т. г., 2936, от 22 юли т. г., 2975, от 23 юли същата година, и 2973, от същата дата, подадени въ първоначалнит тримесечни срокове, заинтересувани, като съобщават, че съ били въ преговори за продажба на въпроснит материали и машини, съ искали продължение на сроковет съ още по един и половина месеца.

Това искане не е било удовлетворено, тъй като министерството първоначално не е намѣрило уважителни причини, за да продължи даденит срокове.

Въ отговоръ на този отказъ съ подадени допълнителни заявления, въ които, като се изтъкват нкои нови обстоятелства и данни, е искано наново продължение на даденит тримесечни срокове.

По поводъ на това, министерството съ предписания № № 13169, от 30 август т. г., и 13263 до 13265, от 31 август същата година, отправени до Пловдивската митница, е продължило сроковет по горнит четири временно вносни декларации съ по един и половина месеца, които съ изтекли на 9, 6, 9 и 15 септември т. г.

Съ допълнителни заявления, подадени следъ изтичане на максималнит 4½ месечни срокове, заинтересувани, като изнасят, че митницата не им е съобщила своевременно за горното продължение, молят да им се даде един нов срок от три месеца, за да могат да изнесат временно внесени материали и машини.

Отъ обясненията, дадени за случая от страна на Пловдивската митница, е видно, че действително същата митница не е съобщила своевременно на заинтересувани даденото продължение.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, ноември 1940 г.

Министъръ на финансит: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за продължаване сроковет по нкои временно вносни декларации на Пловдивската митница.

Одобрява се да се продължат съ по три месеца даденит максимални 4½ месечни срокове за възвръщане материалит, апаратит и машинит, внесени временно презъ Пловдивската митница по декларации № № 650/828, от 19 април 1940 г.; 690/840, от 22 април същата година; 728/825, от 24 април същата година, и 788/907, от 27 април същата година.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тъзи от г-да народнит представители, които приемат проекторешението за продължаване сроковет по нкои временно вносни декларации на Пловдивската митница, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка шеста от дневния редъ:

Одобрене на проекторешението за одобряване II-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанито му от 11 ноември 1940 г., протокол № 200, относно намаляването на акциза по чл. 210 от закона за държавнит привилегии, акцизит и патентит на внесената от С. С. С. Р. 6.200.000 кгр. каменна соль, който акцизъ се намалява съ 55 стотинки на един килограмъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобряване II-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 11 ноемврий 1940 г., протоколъ № 200, относно намалението на акциза по чл. 210 отъ закона за държавните привилегии, акцизътъ и патентътъ на внесената отъ С. С. С. Р. 6.200.000 килограма каменна соль, който акцизъ се намалява съ 55 стотинки на единъ килограмъ.

Г-да народни представители! Отъ С. С. С. Р. се внасятъ 6.200.000 килограма каменна соль, която трѣбва да допълни нуждата отъ соль въ страната, поради слабата солна релакта презъ тази година.

При внасянето на въпросната каменна соль, същата ще трѣбва да се обезмита и да се плати за нея следущиятъ се акцизъ по чл. 210 отъ закона за държавните привилегии, акцизътъ и патентътъ.

Предвидъ, обаче, на това, че каменната соль, закупена отъ С. С. С. Р., поради превоза и др. е по-скѣпа, а по качество — по-лоша отъ румънската, вследствие на което пласментътъ на същата ще бѣде доста затрудненъ, прочитаемиятъ Министерския съветъ съ II-то си постановление, взето въ заседанието му отъ 11 ноемврий 1940 г., протоколъ № 200, реши: акцизътъ върху солта по чл. 210 отъ закона за държавните привилегии, акцизътъ и патентътъ на внесената отъ С. С. С. Р. 6.200.000 килограма каменна соль да се намали съ по 55 стотинки на единъ килограмъ.

Като имате предвидъ гореизложеното, имамъ честь да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате въ текущата сесия настоящото проекторешение.

Гр. София, ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване II-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 11 ноемврий 1940 г., протоколъ № 200, относно намалението на акциза по чл. 210 отъ закона за държавните привилегии, акцизътъ и патентътъ на внесената отъ С. С. С. Р. 6.200.000 килограма каменна соль, който акцизъ се намалява съ 55 стотинки на единъ килограмъ.

Одобрява се II-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 11 ноемврий 1940 г., протоколъ № 200, което гласи:

Акцизътъ върху солта по чл. 210 отъ закона за държавните привилегии, акцизътъ и патентътъ на внесената отъ С. С. С. Р. 6.200.000 килограма каменна соль се намалява съ 55 стотинки на единъ килограмъ“.

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народните представители, които приематъ проекторешението, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка седма отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за опрощаване на сумата 4.370.829 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за опрощаване на сумата 4.370.829 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Г-да народни представители! Понеже събирането на вземанията на държавата, общинитѣ, фондоветѣ и пр. отъ глоби, лихви и неиздължения по приложения списъкъ се е оказало невъзможно, поради обстоятелството, че длъжницитѣ сѣ несъстоятелни или несъществуващи, не сѣ оставили никакви имоти и нѣматъ наследници, отъ които да се събератъ сумитѣ, на основание чл. 36 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данъци, имамъ честь да помоля да гласувате приложеното проекторешение и да бждатъ опростени тия глоби, лихви и неиздължения на обща сума 4.370.829 л.

Актоветѣ за несъстоятелностъ и несъществуващи длъжници, приложени къмъ препискитѣ, сѣ съставени отъ данъчната власть съвмѣстно съ общински представителъ.

Гр. София, ноемврий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за опрощаване на сумата 4.370.829 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Опрощава се, съгласно чл. 36 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данъци, по приложения списъкъ сумата 4.370.829 л., дължима отъ 64 лица на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла за глоби, лихви и пр., събирането на която е невъзможно, поради несъстоятелностъ или несъществуване на длъжницитѣ“.

СПИСЪКЪ

на несъстоятелни и несъществуващи длъжници на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и др. по изпълнителни листове, постановления и пр., сумитѣ на които се опрощаватъ (Чл. 36 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данъци.)

1. Халипъ Идиризовъ, с. Каменско, Карнобатско — сумата 320 л. по изпълнителенъ листъ № 1518/1925 г. на Бургаския окръженъ съдъ.
2. Михаилъ Кръстевъ Ивановъ, гр. Разградъ — сумата 35.607 л. по изпълнителенъ листъ № 1427/7 ноемврий 1927 г. на Търновския окръженъ съдъ и постановление № 204/1922 г. на Министерството на финанситѣ.
3. Бако (Пандуръ) Арифовъ, гр. Ботевградъ — сумата 1910 л. по актъ № 492/1932 г., съставенъ отъ надзорника при Орханйската телеграфопошенска станция.
4. Косто Гушевъ Баля, гр. Ботевградъ — сумата 6.562 л. по изпълнителенъ листъ № 448—27—1/1932 г. на Софийския окръженъ съдъ.
5. Мико Николовъ Генчовъ, гр. Ботевградъ — сумата 126 л. по изпълнителенъ листъ № 485/1937 г. на ботевградския околийски съдия.
6. Георги Хр. Станчуловъ, гр. Етрополе, Ботевградско — сумата 44 л. по постановление № 632/1939 г. на Ботевградското административно лесничество.
7. Нанко Колевъ Нанковъ, с. Липница, Ботевградско — сумата 250 л. по изпълнителенъ листъ № 386/1936 г. на ботевградския градски околийски съдия.
8. Тодоръ Ив. Вълковъ, с. Рашково, Ботевградско — сумата 750 л. по изпълнителенъ листъ № 344/1937 г. на Ботевградския околийски съдъ.
9. Наследницитѣ на Пена Ц. Г. Златева, с. Скравена, Ботевградско — сумата 4.548 л. по писмо № 16103/1935 г. на Дирекцията на държавните дългове.
10. Дим. Лаз. Тачевъ, гр. Варна — сумата 42.918 л. по постановление № 201/1926 г. на Министерството на финанситѣ.
11. Адолфъ Обласъ, гр. Виена — Австрия — сумата 1.000.042 л. по изпълнителенъ листъ № 1365—34—4/1934 г. на Софийския областенъ съдъ.
12. Моисѣ Родригъ, гр. София — сумата 500.000 л. по изпълнителенъ листъ № 20877/1925 г. на Софийския окръженъ съдъ.
13. Юсеинъ Тахировъ Юмеровъ Махмудовъ, с. Зорница, Крумовградско — сумата 927 л. по изпълнителенъ листъ № 1573/1939 г. на Пловдивския областенъ воененъ съдъ.
14. Вели Али Османовъ, с. Пѣтитѣ, Крумовградско — сумата 994 л. по заповѣдъ № 12/1935 г. на крумовградския околийски управителъ.
15. Дамянъ Раевъ, гр. Казанлъкъ — сумата 145.441 л., по изпълнителенъ листъ № 531/1925 г. на Варненския окръженъ съдъ.
16. Иванъ Петровъ Даракчиевъ, гр. Варна — сумата 145.441 л. по изпълнителенъ листъ № 531/1925 г. на Варненския окръженъ съдъ.
17. Стоянъ Ив. Джуновъ, гр. Панагюрище — сумата 7.735 л. по изпълнителенъ листъ № 646/1934 г. на Пловдивския апелативенъ съдъ.
18. Стоянъ Ив. Джуновъ, гр. Панагюрище — сумата 10.767 л. по изпълнителенъ листъ № 250/1930 г. на панагюрския мирови съдия.
19. Стоянъ Ив. Джуновъ, гр. Панагюрище — сумата 9.881 л. по списъкъ, изпратенъ съ писмо № 3824/1926 г. на панагюрския данъченъ началникъ.
20. Стоянъ Ив. Джуновъ, гр. Панагюрище — сумата 77.600 л. по постановление № 251/1934 г. на Министерството на финанситѣ.
21. Борисъ Петровъ Галипекоевъ, гр. Панагюрище — сумата 1.160 л. по болнична смѣтка № 7722/1936 г. на Пловдивската първостепенна болница.
22. Костадинъ Георгиевъ, гр. Панагюрище — сумата 3.755 л. по изпълнителенъ листъ № 395—30—II/1931 г. на Софийския окръженъ съдъ.

23. Атанасъ Неновъ Поповъ, гр. Панагюрище — сумата 190 л. по изпълнителен лист № 405—34—2/1937 г. на Софийския областен съдъ.

24. Маринъ П. Джоновъ, гр. Панагюрище — сумата 2.528 л. по изпълнителен лист № 117/1933 г. на Панагюрския околийски съдъ.

25. Иванъ Кост. Станоевъ, с. Дол. Левски, Панагюрско — сумата 3.200 л. по болнична смѣтка № 536/1932 г. на Александровската държавна болница.

26. Яшаръ М. Хасановъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 229/1935 г. на русенския административен лесничей.

27. Али Ахмедовъ Хамелиевъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 231/1935 г. на русенския административен лесничей.

28. Асанъ Асановъ, с. Ботровъ, Бѣленско — сумата 60 л. по постановление № 247/1932 г. на русенския административен лесничей.

29. Юсеинъ Юсеиновъ, с. Ботровъ, Бѣленско — сумата 120 л. по постановление № 2666/1933 г. на Русенското държавно лесничество.

30. Али Алиевъ, с. Ботровъ, Бѣленско — сумата 60 л. по постановление № 251/1932 г. на Русенското държавно лесничество.

31. Рианъ Ахмедовъ Ибазеровъ, с. Ботровъ, Бѣленско — сумата 90 л. по постановление № 2665/1933 г. на Русенското държавно лесничество.

32. Расимъ Ибрямовъ, с. Ботровъ, Бѣленско — сумата 60 л. по постановление № 250/1932 г. на Русенското държавно лесничество.

33. Али Османовъ Тахировъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 226/1935 г. на Русенското държавно лесничество.

34. Расимъ Мюмюновъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 30 л. по постановление № 4241/1933 г. на Русенското държавно лесничество.

35. Христо Василевъ Станчевъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 200 л. по постановление № 1420/1930 г. на Русенското държавно лесничество.

36. Мехмедъ Хасковъ Алиевъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 225/1935 г. на Русенското административно лесничество.

37. Маремъ Ибрихамовъ Тахировъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 227/1935 г. на Русенското административно лесничество.

38. Реджебъ Шакировъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 25 л. по постановление № 230/1935 г. на Русенското административно лесничество.

39. Хасанъ М. Казанджиевъ, с. Полско Косово, Бѣленско — сумата 30 л. по постановление № 678/1934 г. на Русенското държавно лесничество.

40. Саидъ Алиевъ, с. Брѣстница, Бѣленско — сумата 2.371 л. по изпълнителен лист № 295/1923 г. на Свищовския окръженъ съдъ.

41. Мита Ив. Маринова, с. Цѣрвенецъ, Бѣленско — сумата 3.760 л. по болнична смѣтка № 721/1931 г. на Разградската второкласна държавна болница.

42. Колю Върбановъ, с. Ломъ-Черковна, Бѣленско — сумата 2.654 л. по писмо № 6526/1935 г. на Министерството на външните работи и изповѣданията.

43. Колю Върбановъ, с. Ломъ-Черковна, Бѣленско — сумата 4.273 л. по писмо № 6147/1935 г. на Министерството на външните работи и изповѣданията.

44. Тодоръ Д. Фирковъ, с. Батакъ, Пещерско — сумата 1.911 л. по изпълнителен лист № 79/1930 г. на пещерския мирови съдия.

45. Стефанъ Михайловъ, с. Бъзовецъ, Бѣленско — сумата 14.409 л. по изпълнителен лист № 1272/1929 г. на Русенския окръженъ съдъ.

46. Дим. Ст. Петровъ, с. Дол. Липница, Търновско — сумата 3.359 л. по изпълнителен лист № 482/1929 г. на Търновския окръженъ съдъ.

47. Александъръ Бояджиевъ, гр. Плѣвень — сумата 600 л. абонаментъ, замѣнящ акциза и общински налогъ за производство на сода и лимонада презъ първото полугодие на 1922 г.

48. Шабанъ Мехмедовъ, с. Баня, Новоагорско — сумата 330 л. по изпълнителен лист № 701/1940 г. на Новоагорския околийски съдъ.

49. Енчо Ив. Драгостиновъ, с. Баня, Новоагорско — сумата 230 л. по изпълнителен лист № 687/1940 г. на Новоагорския околийски съдъ.

50. Османъ Юс. Ибрямовъ, с. Твърдица, Новоагорско — сумата 90 л. по постановление № 2452/1939 г. на Сливенското административно лесничество.

51. Хасанъ Юсеиновъ Ташиковъ, с. Авренъ, Крумовградско — сумата 670 л. по изпълнителен лист № 169/1936 г. на Кърджалийския областенъ съдъ.

52. Рафаелъ Мамо Калми, гр. София — сумата 4.772 л. по изпълнителен лист № 665—30—2/1939 г. на Софийския окръженъ съдъ.

53. Рафаелъ Мико Калми, гр. София — сумата 4.772 л. по изпълнителен лист № 607—30—2, отъ 10 януарий 1939 г., на Софийския окръженъ съдъ.

54. Изидоръ Луковъ Начевъ, гр. София — сумата 97.486 л. плусъ лихвита, по решение № 3049/1937 г. на Пловдивската областна смѣтна палата.

55. Петъръ Тодоровъ Илиевъ, с. Главановци, Берковско — сумата 45.000 л. по изпълнителен лист № 6456/1935 г. на Софийския апелативенъ съдъ.

56. Василь Пенчевъ Марковски, с. Патрешко, Троянско — сумата 58.027 л. по решение № 71/1932 г. на Плѣвненската окръжна смѣтна палата.

57. Колю Калевъ Райковски, с. Борима, Троянско — сумата 748 л. по изпълнителен лист № 2503/1936 г. на Софийския областенъ воененъ съдъ.

58. Гюрга (Гуца) Пейчева, с. Лобошъ, Радомирско — сумата 250 л. по писмо № 3439/1933 г. на Софийската митрополия.

59. Ненко Н. Харизановъ, с. Дивля, Радомирско — сумата 4.567 л. по изпълнителен лист № 13/1928 г. на Софийския областенъ воененъ съдъ.

60. Мария Захариева Деянова, с. Друганъ, Радомирско — сумата 2.920 л. по писмо № 16826/1933 г. на Дирекцията на държавните дългове.

61. Стоянъ Ивановъ Козаровъ, с. Батановци, Радомирско — сумата 150.259 л. по изпълнителен лист № 720, стъ 1935 г., на Софийския полени воененъ съдъ.

62. Александъръ Богдановъ Илиевъ, с. Ярджиловци, Радомирско — сумата 612 л. по изпълнителен лист № 141—35—2/1935 г. на Софийския областенъ съдъ.

63. Методи Кириловъ Христовъ, гр. Радомиръ, сумата — 50.045 л. по изпълнителен лист № 338/1936 г. на Кюстендилския областенъ съдъ.

64. Методи Кириловъ Христовъ, гр. Радомиръ — сумата 275.000 л. по изпълнителен лист № 4650/1935 г. на Софийския полени воененъ съдъ.

Всичко 4.370.829 л.

Забележка. Опрошаването на сумитъ въ горния списъкъ трѣбва да се разбира съ лихвита и всички други присъдени въ изпълнителнитъ дѣла суми. Платенитъ суми до влизането въ сила на настоящето решение не се връщатъ."

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за опрощаване на сумата 4.370.829 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общинитъ, фондоветъ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Минаваме на точка осма отъ дневния редъ:

Одобрене на проекторешението за намаляване на наема, който кооперативното дружество „Анхиадски солници“ следва да заплати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него солници.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

МОТИВИ

къмъ проекторешението за намаляване на наема, който кооперативното дружество „Анхиадски солници“ следва да заплати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него солници.

Г-да народни представители! Поради твърде лошитъ атмосферни условия презъ текущата година (хладно, дъждовно лѣто), производството на морска сол въ страната е значително подъ нормалното. Така, въроятниятъ добивъ, който се очаква да се получи отъ морска сол, е: отъ дружество „Гларусъ“ — около 18.000.000 кгр. и отъ солницитъ при Поморие — около 5.500.000 кгр., или общо 23.500.000 кгр.

Това малко производство се отразява много тежко особено върху тия солопроизводители, каквото е кооперативното дружество „Анхиадски солници“ въ гр. Поморие, които сѣ взели солницитъ подъ наемъ съ очакване на една нормална реколта на солъ.

Ето защо солопроизводителитъ въ Поморие, и най-вече кооперативното дружество „Анхиадски солници“, повдигатъ

въ Министерството въпроса — поради увеличение на производствените разходи — да бъде увеличена цената на морската сол.

Отъ направеният проучвания отъ главния инспекторъ, завеждащъ службата по ценитъ при Министерството, се установи, че кооперацията „Анхилски солници“, въ гр. Поморие, ще реализира една загуба на торба сол около 95 л., или около 95 стотинки на килограмъ, тъй като има да плаща само за наемъ на една частъ отъ използванитъ солници 626.000 л. годишно.

Самата кооперация съ изложение № 1068, отъ 11 септември 1940 г., моли да ѝ се даде едно увеличение отъ 30 стотинки на килограмъ.

Тъй като не е желателно да бъдатъ увеличавани ценитъ на морската сол въ страната — съ заповѣдъ подъ № 3039, отъ 9 октомври 1940 г. (публикувана въ „Държавен вестник“, брой 230, отъ 11 септември 1940 г.), обявихъ, че е въ сила досегашната нормирана цена на поморийската морска сол — 2-17 л. килограмъ, франко гарата на получателя по всички нормални и тѣснолинейни жельзнопътни гари.

При тази цена, обаче, кооперацията „Анхилски солници“ ще бъде въ извънредно затруднено положение и нѣма да може да поддържа нормално солницитъ, което не е въ интересъ за страната.

Ето защо намирамъ, че се налага да бъде намаленъ наемътъ, който плаща за наетитъ отъ държавата солници въ размѣръ на 30 стотинки за килограмъ произведена сол или за едно производство отъ около 1.000.000 килограмъ — да се направи едно намаление въ наема отъ 268.834 л. за 1940 г.

За тази целъ моля ви, г-да народни представители, да разгледате и приемете тукъ приложеното проекторешение. Гр. София, ноември 1940 г.

Министъръ: Д-ръ Сл. Загоревъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за намаляване на наема, който кооперативното дружество „Анхилски солници“ следва да заплати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него солници.

Одобрява се да се намали съ 208.666 л. наемътъ, който кооперативното дружество „Анхилски солници“ — гр. Поморие, следва да плати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него 57.04/100 идеални части отъ 211 солници и 86 тигани, отъ около 140.000 кв. метра съ съоръженията имъ, находящи се въ мѣстността „Голѣмъ-геренъ“, Поморийско землище, по договоръ отъ 1 априлъ 1940 г., и 60.168 л. на наема, който същото дружество следва да плати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него 150 солници отъ около 27.000 кв. метра съ съоръженията имъ, находящи се въ мѣстността „Малък-геренъ“, Поморийско землище, по договоръ отъ 1 априлъ 1940 г.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за намаляване на наема, който кооперативното дружество „Анхилски солници“ следва да заплати на държавата за 1940 г. за наетитъ отъ него солници, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме на точка девета отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за приемане на служба германския поданикъ Карелъ Стари.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за приемане на служба германския поданикъ Карелъ Стари.

Приема се на държавна служба, отъ 1 януарий 1941 г. до 31 декември 1943 г., германския поданикъ Карелъ Стари — за солистъ-валдохористъ и инструкторъ по валдохорна при Царския воененъ симфониченъ оркестъръ въ ст. София.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване. Тѣзи отъ г-да народнитъ представители, които приематъ проекторешението за приемане на служба германския поданикъ Карелъ Стари, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме на точка десета отъ дневния редъ:

Първо четене проектоотговора на тронното слово — продължение на разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Серафимъ Георгиевъ.

Серафимъ Георгиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Нѣколкото души преди мене, които се качиха на тази трибуна, изтъкнаха, че въ време на усилените напрежения, като днешното, тронното слово придобива много по-големо значение, отколкото то има въ нормално време, по нашата конституция. И действително, днесъ то единствено констатира изминатия пътъ, утвърждава линиитъ на една политика и ни позволява поне да гадаемъ пътищата на българската съдба. Затуй азъ ще започна съ констатациитъ, които то прави, и ще завърша съ онова, което то грижливо премълчава.

„Стопанскиятъ животъ въ Европа се намира все още подъ знака на войната. Дълбокитъ промѣни, които настъпиха въ стопанствата на другитъ народи, не можаха да не се отразятъ и върху българското народно стопанство.“ Това ни казва тронното слово досежно една главолумна промѣна, която раздруса изъ основни устоитъ и организациитъ на стопанския либерализъмъ и изправи свѣта предъ единъ новъ социаленъ и стопански поредѣкъ. Какъвъ ще бъде тоя поредѣкъ, какви надежди ще осъществи? Рано е още да се каже. Едно, обаче, е общопризнатото — то е, че стопанството преживява една дълбока трансформация, като отъ свободно става свързано, отъ индивидуалистично преминава въ колективистично. И друго е абсолютно сигурно, че тази промѣна е насочена къмъ единъ стопански поредѣкъ, при който размѣртъ на производството, качеството на продуктитъ, ценитъ и организацията на труда все повече и повече се опредѣлятъ отъ държавата. Остава още малко — едно само: държавата да лиши отдѣлния гражданинъ и отъ свободенъ изборъ на собственото му потрѣбление, за да имаме единъ напълно и окончателно заробенъ човѣкъ. Така стана въ Русия, където единствено въ свѣта стопанството е дирижирано съ планови тенденции, за разлика отъ Германия и Италия, където стопанството е контролирано, макаръ че пакъ съ планови тенденции.

Нѣкои се опитаха да видятъ въ тази еволюция на стопанството, че ние сме въ ерата на така наречения осъщественъ социализъмъ. И действително, г-да, ако видимъ тази еволюция въ стопанството, която отива къмъ подчертанъ колективизъмъ, и ако за моментъ се опитаме отъ цѣлата марксистическа литература да премахнемъ блестящитъ илюзии за онова, което е примамливо, загадъчно и неизвестно „утре“, и отъ тази доктрина се опитаме да извадимъ единъ конструктивенъ принципъ, ние бихме се спрѣли само на единъ принципъ. Този принципъ е: преминане на срѣдствата за производство отъ частни въ обществени рѣце, т. е. въ рѣцетъ на представителитъ на обществото, сиречь въ рѣцетъ на държавата. Така, при последната смѣтка, осъществениятъ социализъмъ, колкото да не е желателно за неговитъ поддръжници, се яви въ формата на държавенъ капитализъмъ.

Г-да народни представители! Азъ правя тѣзи предважителни бележки затова, защото у насъ ние все още не сме наясно върху понятията. Вземете и четете вестницитъ „Днесъ“ и „Нова вечеръ“, за които трѣбва да се поддържа, че изразяватъ мнението на правителството, или на близки до правителството срѣди, и вие ще видите една ужасна бъркотия относно стопанскитъ системи, тѣхнитъ цели и тѣхната квалификация.

Преди известно време азъ прочетохъ въ в. „Нова вечеръ“, че още отъ освобождението България била имала дирижирано земедѣлие. А на 4 ноември т. г., предъ „Родно радио“ бившиятъ народенъ представителъ г-нъ д-ръ Найденовъ — близъкъ приятелъ на министра на земедѣлието — държа една сказка за дирижираното земедѣлие, като се обоснова, че проучилъ системитъ на много чужди държави. Отъ писаното въ тия вестници, отъ неговата сказка, отъ декларацията дори на нашия министъръ на земедѣлието, човѣкъ добива странното впечатление, че въ една държава може да съществува дирижирано земедѣлие, а свободна търговия. Доколкото на мене ми е известно, такъвъ редъ въ хаоса не съществува.

Отъ досега съществуващитъ стопански системи може да се извади само едно заключение, че досежно своята организация и принципитъ, върху които е сложена тази организация, стопанството може да бъде три вида: или дирижирано, както е въ Русия, или контролирано съ планови тенденции, както е въ Германия и Италия, или свободно, както е въ Америка и Англия. Обстоятелството, че въ даденъ моментъ държавата може да интервенира въ известна посока за подчетрани държавни нужди, не превръща либералистичното стопанство въ дирижирано. Да

се поддържа обратното е не само грѣшка, но то е равносилно да казваме, че дирижираното стопанство въ България почва отъ създаването на Дирекцията за храноизноса, която за момента презъ Ляпчево време трѣбваше да спасява земеделieto, поради нискитѣ цени на неговитѣ произведения.

Азъ се спирамъ на тия въпроси и заради друго — за да подчертая, че съ тази инцидентна държавна намѣса не става превръщане на свободното стопанство въ свързано и че отъ такива инцидентни прояви никой не трѣбва да има куража у насъ да поддържа, че ние действително имаме дирижирано стопанство. Че дирижирано стопанство и контролирано стопанство сѣ две различни нѣща, достатъчно е човѣкъ само да погледне на онова, което става въ Русия, и на онова, което става въ Германия. Тѣ се различаватъ най-напредъ по принципитѣ, върху които е сложена тѣхната организация, по правнитѣ начала, които ги регламентиратъ въ подробности, по целитѣ, които имъ сѣ поставени, и по социално-политическия мирогледъ, който лежи въ основата на дветѣ икономически системи. Направете само единъ бѣгълъ прегледъ на системата на болшевиизма — на социализма го кажете — и на системата на националсоциализма, и вие ще се убедите въ това. Националсоциализмътъ принципно отрича либералистичното схващане за самостоятелността на проявитѣ на човѣка въ живота, като наука, изкуство, стопанство и пр. Отъ това гледище ония у насъ, които поддържатъ, че ние можемъ да имаме дирижирано земеделно само за себе си и не въ връзка съ останалитѣ стопански и културни прояви на българския народъ, сѣ чиста проба либералисти или само побъркани привърженици на дирижираното стопанство. Въ Германия е нѣщо друго. Националсоциализмътъ застава на становището за свързаността, за тоталността на всички човѣшки прояви. Всѣка дейтелностъ трѣбва да бѣде подредена въ общото и да се пренесва само отъ народностно гледище. Стопанството нѣма самостоятелно значение. То служи на цѣлото. Важни сѣ, обаче, принципитѣ, които ръководятъ труда, и принципитѣ, които организиратъ стопанския животъ. Всѣки трѣбва да има право на работа, но всѣки трѣбва да работи нѣщо ценно и да бѣде поставенъ тамъ, където най-добре може да развие своитѣ дарби. Затуй въ Германия сѣ противъ държавнитѣ предприятия и сѣ още повече противъ така нареченитѣ „концерни“, въ които ужъ се осъществява нѣкакъвъ „частенъ социализмъ“. Въ Русия е обратното. Опитаха се да създадатъ една държава и работникъ, и работодателъ, и търговецъ, и занаятчия, и художникъ, и поетъ, ако щете. И когато не можахъ да добиятъ социално полезно поведение, необходимо за всѣка стопанска дейтелностъ, чрезъ разни форми на стахановизмъ и пр. се върнаха къмъ изпитаната буржоазна дисциплина. Въ Германия е принципно убеждението, че фабриката, земеделското стопанство и всѣко предприятие трѣбва да се ръководятъ отъ собственицитѣ имъ, които сѣ ги създали и които сѣ най-много заинтересувани. Държавата, обаче, бди да не бѣдатъ ошетявани работницитѣ, и обществото да не бѣде свидетелъ на прѣкомѣрни печалби. Това е практическитѣ смисълъ на идеята, която отъ известно време се лансира за така наречената социална функция на капиталата.

Както въ Германия, обаче, така и въ Русия, стопанството е поставено на чисти и ясни принципи. И едната, и другата се стремятъ къмъ единъ генераленъ планъ, безъ да сѣ го догонили, защото не може да има планово стопанство въ една страна, когато този планъ не е обхваналъ цѣлокупния стопански животъ и когато не е установилъ ясни и опредѣлени отношения съ стопанствата на другитѣ страни.

Общо взето, у насъ българската политика прави опити да се нагоди къмъ измѣнитѣ се условия. Ние сме единъ народъ отъ критици, нека си го признаемъ, и мѣчно признаваме заслугитѣ на другитѣ. Още по-мѣчно бихме признали заслугитѣ на едно управление въ времена като днешнитѣ, когато ни окръжаватъ страхотни събития и когато чувството на несигурностъ властвува въ душата на всѣкиго. Но въ всѣки случай не може да се отрече, че се правятъ усилия и че тия усилия даватъ резултати.

Азъ, обаче, безъ да се кича съ термина на стопански деятель, както често обичатъ нѣкои да ни заявяватъ отъ тази трибуна, като смѣтамъ, че стопанството е привилегия само на ония, които правятъ нѣкаква стопанска дейтелностъ, ще се опитамъ да дамъ на Народното събрание и погрѣшнитѣ насоки на българската стопанска политика.

Първата грѣшка, която тази политика носи, е, че ние имаме една половинчата държавна намѣса, една държавна намѣса инцидентна, за инцидентни нужди, която не дава

абсолютно никакъвъ новъ характеръ на българското стопанство и която рискува да ни изправи предъ много и мѣчителни състояния въ утрешния день.

Най-напредъ, азъ не виждамъ у насъ единство въ стопанското командване. Азъ не виждамъ връзка между отдѣлитѣ ведомства. Докато Министерството на търговията успѣшно форсира държавната намѣса, Българската народна банка и Министерството на земеделieto стоятъ още на старитѣ си мирновременни традиции. Междуведомствената комисия, която е оставена да разрешава много въпроси, тѣй както е сега, безъ права, рискува да получи само упрѣцитѣ, каквито сѣ получавали всички комисии у насъ.

Трѣбва да се направи нѣщо. Трѣбва най-напредъ да се опитаме да премахнемъ тази дисхармония между ценитѣ на внасянитѣ стоки и на ония, които ние изнасяме. Но какъ ще направимъ това? Ние още имаме износа въ рѣцетѣ на Дирекцията на външната търговия и вноса въ рѣцетѣ на Българската народна банка. Докато хората въ чужбина правятъ чудеса, ние не можемъ да разрешимъ временни въпроси. А презъ това време ценитѣ на внасянитѣ въ България произведения показватъ следното повишение: кафе и какао — 44-50%, химически произведения — 30-40%, петролни произведения — 80%, лѣкарства — 60%, метали и металини издѣлия — 45%, меденъ телъ — 86%, синъ камъкъ — 120%, хартия — 47%, кожи и гъонъ — 67-80%, памучни прежди — 48%, вълна — 71%. Или срѣдно повишението за 1939 г. е 31%, а за 1940 г. — надъ 40%.

Въ сѣщото време повишението на ценитѣ на нашия износъ е следното: тютюни — 10%, яйца — 21%, зърнени храни 90%, слънчогледово семе — 30%, ягоди въ пулпъ — 80%, прѣсни овощия — 30%. Или срѣдно повишението за 1939 г. е 16%, а за 1940 г. — 20%.

Всѣки отъ васъ може да си направи смѣтка, че отношението е приблизително 1:2 и че малката разлика, която се получава при зърненитѣ храни, не отива въ рѣцетѣ на българския производителъ, а отива за държавни нужди.

Какво заключение следва да се извади отъ това? Първо, неравноснотната размѣна е въ нашъ ущърбъ, тя уязвява преди всичко жизнения уровень на българския народъ. Тя мотивира нуждата отъ прѣкомѣрно увеличение на данѣцитѣ, а оттамъ вече и картината на повишенитѣ цени. И нѣма защо да го криемъ, г-да народни представители. Данѣчното бреме стигна дотамъ, че засега $\frac{1}{3}$ отъ националния доходъ и 40% отъ паричния. Ние стигнахме дотамъ, че днесъ вече никой не може да бѣде добросъвестенъ данѣкоплатецъ, защото никой отъ насъ не може да води регистри нито за размѣра на данѣцитѣ, нито за броя имъ, нито за сроковетѣ имъ. Действително, нашиятъ финансовъ министъръ има единъ неподражаемъ талантъ — да издирва нови приходи. Но мене ми се струва, че е крайно време тоя му талантъ да заглъхне и да се обърне внимание на пакоститѣ, които се нанасятъ въ душата на маситѣ, които и безъ това мѣчно живѣятъ подъ напора на скѣпотията и на много други несгоди въ живота.

Прѣкомѣрното данѣчно бреме кара българския народъ не веднажъ да се надсмива на нашитѣ изявления за увеличение на националния доходъ. И азъ чувствувамъ, че действително, ако слѣземъ долу въ низинитѣ, ще видимъ, че сме поставили народа въ едно тресавище, което го изправя всѣкога предъ мѣчителна неизвестностъ и безизходностъ. Вѣрното е едно — че за да се спре това тягостно положение, министърътъ на търговията презъ 1939 г., августъ и септемврий, издаде нѣкои нареждания и взема мѣрки за прѣдотвратяване на посѣпването на артикулитѣ, необходими за снабдяване на населението. Тия мѣрки — нека признаемъ справедливо — дадоха своитѣ резултати. Къмъ тѣхъ трѣбва да се прибавятъ: забранитѣ на износа и опититѣ на българската стопанска политика да повишава вътрешнитѣ цени на земеделскитѣ произведения. Въ сѣщото време ние се мѣчимъ да догонимъ и единъ по-високъ износъ, а по-низкъ вносъ. Това допринесе сѣщо за намаляване на скѣпотията или поне да не стигне тя до прѣкомѣрни размѣри. Но мене ми се струва, че базата на ценитѣ отъ 1939 г. е отдавна надхвърлена и ние не можемъ безусловно да я поддържаме. Като признавамъ необходимостта отъ тия мѣрки, азъ искамъ да спра вниманието на министра на търговията върху следнитѣ отрицателни прояви на тази дейтелностъ.

Трѣбва ли ние да считаме, че ще осигуримъ продоволствието на страната, че ще повдигнемъ жизнения уровень на българския народъ, и, най-важното — че ще спремъ скѣпотията само по пѣтя на забрана износа на нѣкои земеделски артикули? Азъ считамъ, че не. Прѣкомѣрното увѣчение въ забраната на износа на нѣкои артикули неминуемо води до намаляване нашия вносъ. А тоя вносъ е

мотивиранъ днесъ отъ военни нужди и отъ нужди на българската индустрия отъ първични материали, които не се произвеждатъ въ страната. Второ, мене ми се струва, че забраната на износа на ония артикули, които представляватъ експортенъ излишекъ, е опасна. Тия артикули тежатъ върху вътрешния пазаръ, и докато на всички други произведения ценитъ се увеличаватъ, тия артикули оставатъ съ низки цени. Тъ тежатъ най-напредъ и върху производителя, и върху търговеца. Какъ тогава вие ще увеличавате производството ни, когато оставате старитъ шокове отъ минали реколти да тежатъ върху българския пазаръ? И, трето, което е най-важното и което става почти всъщностъ — забраната за износъ на артикули, които подлежатъ на развала, или които трѣбва да се изнасятъ на сезонъ. Мене ми се струва, че е опасно да оставимъ риска при тази забрана да тежи върху производителя и върху търговеца. Защо когато мине сезонътъ, или когато дойде развалата, държавата, която е считала, че тѣзи стоки сѫ необходими за вътрешно запасяване, не ги изкупува, а ги задържа и остава тоя рискъ върху производителнитъ съсловия? И следъ това ние отиваме да правимъ агитация предъ сѣщитъ тия производствени съсловия за увеличаване на българското производство, толкова много необходимо днесъ, за да можемъ като достойни партньори да влѣземъ въ новия стопански поредѣкъ на Европа. Азъ считамъ, че това не трѣбва да се прави.

Следователно, политиката на запасяване и на забрана на износа на нѣкои земеделски артикули трѣбва да се води по начинъ, че да не убива нито стимула за производство, нито да намалява възможноститъ на българското земедѣлие да дава експортни излишци и да прави износъ.

Понеже става дума за снабдяване, азъ съмъ длъженъ да припомня думитъ на германския министъръ на земедѣлието Валтеръ Даре, който казва: „Ако има нѣкои да гладуватъ, тѣ ще гладуватъ по своя собствена вина.“ Слава Богу, у насъ азъ не виждамъ да гладуватъ. Ония поне, които познаватъ положението, твърдятъ, че по отношение земедѣлскитъ продукти ние сме една отъ добре запасенитъ страни на континента. Необходимо е, обаче, да се степенуватъ и подреждатъ нуждитъ. Необходимо е да се взематъ мѣрки, които утре нѣма да позволятъ да бъдемъ изправени предъ едно по-оскъдно продоволствие. И азъ смѣтамъ, че съ стоки и сурови материали отъ нѣмъ можемъ да се снабдяваме само по пътя на износа, и не забраната на износа на нѣкои артикули трѣбва да бѣде мѣродавна и постоянна, а увеличеното производство на артикули, необходими за износъ.

Понеже приказваме за стопанската политика на правителството, нека се спремъ и на другъ единъ очевиденъ фактъ. Думата е за Дирекцията за храноизносъ. Монополитъ навремето позволиха на българското производство да диша, давайки му цени, които не позволяваха да бѣде същинанъ българскиятъ производител. Днесъ вече, при промѣненитъ условия, монополитъ даватъ печалби и рентиращи минали загуби и жертви. Не е ли необходимо, обаче, да си поставимъ единъ въпросъ: защо разликата не отива въ джоба на производителя, а отива въ каситъ на държавата, и Храноизносътъ явно се обръща въ едно ново фискално учреждение?

Тоя въпросъ трѣбва да се постави, защото искаме ли увеличено производство, трѣбва да имаме вѣрващъ производител, на когото е платено.

Съ една дума: данѣци увеличаваме, забрани на износа на известни артикули правимъ за смѣтка на производителя и търговеца, приходитъ отъ монополитъ не отиватъ въ производството, а следъ това се чудимъ защо българското земедѣлие и българското стопанство не могатъ да се подадатъ на единъ новъ и по-бързъ темпъ на развитие. Много просто защо. Азъ дори бихъ казалъ, че на самото българско земедѣлие трѣбва да се поставятъ трайни и целесобразни задачи. Нѣма нужда да хранимъ българския народъ съ бомбастични фрази по стѣгди и мегдани въ продължение вече на 2-3 години. Ясно е, че българското земедѣлие трѣбва да ускори темпото на производството на всички артикули, необходими за износъ, за да получимъ първични материали, каквито ние нѣмаме. Но което е още по-важно: трѣбва това земедѣлие да усъвършенствува своята организация, своята техника, за да може да произвежда все повече и повече, а не както е сега.

За съжаление, обаче, ние все още не можемъ да надживемъ десетилѣтното пренебрежение на земедѣлскитъ проблеми. И човѣкъ неволно се пита: докога у насъ ще се търпи поземлената анархия? Докога ние ще гледаме спокойно на това биволско темпо? Докога най-после ние спокойно ще гледаме една страхотна безработица и оскъдица въ българското село? Ако е вѣрно, че българската земя е златна, защо добивътъ отъ нея е така малъкъ? Ако е

вѣрно, че нашиятъ народъ е съ единъ наслоенъ стопански опитъ и че е много трудолюбивъ, защо резултатитъ сѫ така оскъдни? Ако е вѣрно, че имаме специалисти — агрономи, инженери, ветеринари и пр. — докога ще търпимъ такива малки постижения? Ако е вѣрно, че земедѣлието е биологичната основа на нацията, какво ще трѣбва да направимъ, за да премахнемъ условията, които париратъ всички усилия и ни поставятъ все още въ една безизходностъ?

Азъ не съмъ фаталистъ, г-да, и не вѣрвамъ, че нѣкакъвъ фатумъ гнети българската земя и българското земедѣлие. Обратното, азъ мисля, че ние приказваме за ударни мѣрки по стѣгди и мегдани, но нѣмаме нито способностъ, нито воля, нито куражъ да ги приложимъ. Нѣма другъ отговоръ на тоя въпросъ. А времената сѫ действително интересни. Всѣка загуба може да бѣде компенсирана, защото ценитъ сѫ високи и заслужава да се полагатъ жертви. Азъ съмъ сигуренъ въ единъ подемъ въ следвоенния периодъ. Полугодна Европа чака земеделски продукти. Защо тогава още се движимъ съ мирновременнитъ традиции на българското земедѣлие и нѣмаме куражъ да дадемъ една динамика, която да засили производството на артикули, толкова необходими за гладуваща Европа? Тоя въпросъ ще си го поставятъ мнозина. Поставямъ си го и азъ и ще се помъча да му отговоря.

Ние отъ известно време живѣемъ въ една ужасна бъркотия. Дирижирано стопанство, планово стопанство, контролирано стопанство и не знаемъ какви си стопански системи — човѣкъ се обръща да ги квалифицира. И както приказваме отъ тая трибуна, както приказваме предъ Родно-радио, както правимъ изявления, човѣкъ би казалъ, че у насъ работитъ сѫ наредъ, всичко е наредъ, имаме системата, миогледътъ ни е готовъ, машината е курдисана и ще върви. Нѣщо повече: въ официалния речникъ влѣзха понятията „планово стопанство“, „контролирано стопанство“, „дирижирано стопанство“. Дори въ чл. 22 на закона за гражданската мобилизация има текстъ, по силата на който Министерскиятъ съветъ може да урежда и направлява производството на земеделски и индустриални произведения, да нормира ценитъ и пр. Би помислилъ човѣкъ отъ този текстъ, че вече по законъ нашето стопанство е дирижирано. Но само би помислилъ. Въ действителностъ такова нѣщо не съществува. Ние все още правимъ една стопанска система, която представлява ужасна смѣсница на дирижирани начала съ либералистични принципи и която смѣсница не позволява усъвършенстването на тази организация и догонването на максимума на производството, както направиха въ другитъ страни. Тази организация, обаче, позволява едно явление, което мнозина отъ васъ знаятъ — изникването на конюнктурни милионери предъ очитъ на българската държава и въ вреда на старитъ и изпитани стопански съсловия.

А човѣкъ трѣбва да се запита, защо работитъ сѫ така, защо ние отъ толкова години отъ тази трибуна приказваме за планъ, а никой отъ насъ не се опитва да го осъществи? Защо вчера г-нъ Петъръ Кюсевичановъ, говорейки по тронното слово, сѣщо ни убеждаваше, че ние трѣбва да отидемъ къмъ изработване на планъ? Преди Петъръ Кюсевичановъ и преди Серафимъ Георгиевъ, дойде д-ръ Лай въ България презъ 1939 г. и ни отправи дословно следнитъ думи: (Чете) „България трѣбва да се снабди съ единъ планъ стопански, последната дума на новото време, за да развие една неподозирана за самата нея динамика. Съ помощта на една планомѣрна стопанска дейностъ вашата страна ще удвои доходитъ на националното стопанство при наличността на толкова благоприятни условия, каквито у васъ сѫ налице“.

Защо не послушахме този компетентенъ човѣкъ, който за известни работи, за които ни говори, поне има куража да ни каже, че ги е изпиталъ върху собствения си грѣбъ, защото е организаторъ? Нѣма нужда да се чудимъ. Не го послушахме. И азъ не вѣрвамъ и сега да бъдемъ изправени предъ общъ стопански планъ въ България. Защо, г-да народни представители? Нека го кажемъ откровенно. Не съществува никъде по свѣта самостоятелно стопанство и сама за себе си съществуваща икономическа система. Всѣка икономическа система е прѣка последна отъ социалполитическитъ възгледи на управляващитъ. Който разбира само какво значи фашизъмъ, националсоциализъмъ, болшеvizъмъ, нѣма нужда да му се приказва повече.

Имаме ли ние въ нашето управление този миогледъ, който ще вдѣхнови една еднодневна стопанска система? Азъ не го виждамъ, мѣка се да го откроя, но не мога да го видя. И мене ми се струва, че въ нашия Министерски съветъ все още има привѣрженици и на либерализма, и на дирижираното стопанство, та, ако щете, и на плановото

стопанство. Не се правят трайни и ползотворни стопански системи, не се организира едно стопанство върху чисти начала от хора, които не са живели единородно, които нямат никакъв усът към социалните и икономическите проблеми на времето. Може поотделно взети тѣ да представляват блестящи умове, като специ, като техници, но не и като ръководители на организираното стопанство. И ние дълго време ще плащаме данък на този дефект и дълго време ще се чудим по стѣди, мегдани и по кафенета, защо става това така, а не иначе. Много просто: когато частитѣ на часовника са разбъркани, нѣма защо да питате защо не върви правилно. Това е ясно и азъ имамъ куража да го заявя отъ трибуната на Народното събрание.

Но нека не бѣда упрекнати, че се увличамъ и че правя опитъ да давамъ акълъ на нашия Министерски съветъ върху голѣмитѣ стопански проблеми. Азъ чувствувамъ по-нѣкога, че тѣ самитѣ се запъватъ и нѣщо имъ скърца, не имъ върви, при всичкото добро намѣрение и при способността, която тѣ иматъ. Азъ само констатирамъ фактитѣ и оставямъ вие да сѣдите правъ ли съмъ или не съмъ правъ.

За да не се увличамъ по тия въпроси, азъ преминавамъ на втората картина въ България, която е твърде интересна — политическото положение, въ което се намиратъ Парламентътъ, правителството и българскиятъ народъ. За да очертая тая картина, нека излѣза отъ известни идейни предпоставки, отъ известни идеи, за които ние си пилѣхме езичитѣ тукъ нѣколко години подредъ. Идентѣ, които наситиха атмосферата на следвоенното време, особено отъ нѣколко години у насъ, могатъ да се изброятъ пунктъ по пунктъ. Тѣ са: срещу интернационалното обезличаване да се изправи гордостта и честта на българския народъ; срещу партийната и парламентарната разпокъсаностъ да се изправи народното единство; срещу меркантилния стремежъ за лична печалба да се противопостави народното добруване; срещу културното раздробление и националното разтление да се противопостави възраждането на българския народъ съ неговия героиченъ духъ; на мѣстото на сектанта и фракционеръ отъ партийното минало да се създаде единъ гражданинъ съ обществени стимули и съ държавно-политическо възпитание. (Възражения отъ нѣкои народни представители).

Това бѣха идентѣ на времето, за които ние нѣколко години си пилѣхме езичитѣ тукъ. Какъ ги одѣлоторихме ние въ българския политически животъ? Ето единъ въпросъ, който представлява много голѣмъ интересъ за всѣки политически човѣкъ, който мисли честно. Въмѣсто да спремъ процеса на националното разложение и на негово мѣсто да изправимъ единъ всеобщащъ България гражданинъ, готовъ на саможертва, ние отново допустнахме картината на разтлѣянето на българския народъ на „фили“ и „фоби“ и го толкова подчертамо, че е вече мѣчно и съ микроскопъ човѣкъ да търси българофили.

Екимъ Екимовъ: Песимистично!

Серафимъ Георгиевъ: Стигнахме дотамъ, където бѣхме въ времето на Стамболовъ, съ една разлика само, че днесъ нѣмаме начело на управлението единъ държавникъ като него.

Вие ми правите възражения за песимизмъ. Не се касае до песимизмъ — азъ съмъ най-оптимистичниятъ човѣкъ въ тази Камара — касае се до констатации, които ще ни извадятъ очитѣ.

Но, г-да народни представители, и за децата е ясно колко скѣпъ данѣкъ плати българскиятъ народъ на тия борби въ миналото и колко опасни могатъ да бѣдатъ сѣ за неговата сѣдба въ утрешния день. Защо е необходимо да криемъ това? Срещу това разложение, което — нека ни подчертая — е обвито въ една мантия на лѣвичарство и е прикрито много често съ „признателността“ къмъ Дѣдо Ивана, и се увличатъ мнозина отъ тази трибуна, какво противопоставяме ние? Какви мѣрки вземаме противъ това идейно движение, което обхваща все повече и повече българския народъ и което, помнете ми думата, може единъ день да ни изправи предъ много сѣдбоносенъ завои? Правителството стои върху едно дребнобуржоазно становище, че българското село е недостъпна крепостъ за комунизма и, следователно, нѣма нужда отъ борба срещу него.

Азъ си спомнямъ съ каква ирония въ 1925 г. Зиновиевъ въ своята брошура „Тактиката на българската комунистическа партия и събитията на 9 юний“ иронизираше водачитѣ на българската комунистическа партия. Той ги обвини въ две нѣща: първо, че не познаватъ Маркса, когато са твърдили, че не са се намѣсили въ събитията, защото

селянитѣ били консерватори. И той съ цитати отъ Маркса и Енгелса имъ доказваше, че селянитѣ никога не могатъ да станатъ ортодоксални марксиста, но съ една прекрасна срдѣ за революционни тълкувания и, второ, че ръководителитѣ на партията са организирали великолепно една партия за паради и митинги, но не една ударна конспиративна организация, която въ даденъ моментъ да хване маситѣ и да ги води. Втората грѣшка е отдавна поправена. Работническото движение — говоря за онова, което не е въ официалния съюзъ — е въ собственитѣ си ръце, а не въ ръцетѣ на блуждаещи интеллигенти.

Срещу евентуалнитѣ опасности какво противопоставяме ние? Азъ се питамъ, и бихъ желалъ да се качи който и да е тукъ, за да ни отговори. За да противопо... нѣщо на това движение, ние трѣбва добре да разберемъ, че марксизмътъ е една религия, която отговаря на всички дутати се въпроси въ човѣшкото съзнание и, следователно, не е достатъчно срещу него — който влияе особено при-малливо на младитѣ поколения — да изправите силата на административнитѣ мѣрки. Не. Административнитѣ мѣрки идатъ при една действуваша, а не при една евентуална опасностъ. Необходимо е на удара — ударъ, на действието — действие, на концепцията — концепция, на доктрината — доктрина. Необходимо е да изградимъ една нова национална религия, която да събуди вѣрата на българския народъ и да го направи здравъ, съ съпротивителна сила, за да се брани срещу тия опасни съпротиводържавни влияния, както ги нарича тронното слово.

Но правимъ ли нѣщо въ тази посока? Имаме ли въобще намѣрение да правимъ нѣщо? Азъ не мога, г-да народни представители, да се съглася, че за управлението на единъ народъ са достатъчни 10 министри и единъ чиновнически кадръ. Ето нѣщо, което азъ дълго време се мъча да смѣля, но нѣкакъ не ми върви тази работа.

Ние трѣбва да се опитаме да създадемъ нѣщо. Ако нѣмахте куражъ да създадете една обществена сила, въ която хората да промишляватъ и да живѣятъ политически, създадохте ли поне единъ националенъ политически центъръ, гдето хората да могатъ да промишляватъ, да мислятъ? Ние забравяме, че вънъ на улицата има много по-даровити мъже отъ насъ, които биха били полезни на едно управление, не съ заповѣдитѣ, по силата на които ги назначаваме на служба, а съ политическото си вдѣхновение и съ куража, който могатъ да дадатъ на едно политическо управление.

Защо забравяме това? Азъ не мога да разбера, не зная. Зная само едно, че срещу известни работи, които ставатъ у насъ, ние не търсимъ борци, ние не търсимъ политически човѣкъ, а оставяме народа и специално неговата животворяща интелигенция да стои мълчалива, нѣма и бледа предъ разиграващитѣ се събития, да прилича на единъ нѣмъ зритель на нѣкакъвъ политически спектакълъ, чиито последици — добри или лоши — не зная какви ще бѣдатъ. (Ржкоплѣскания)

Азъ се боя, че така, както вървимъ, утре ние можемъ да бѣдемъ завлѣчени отъ мѣтнитѣ води на единъ порой и тогава нѣма да намѣримъ единъ гражданинъ борецъ, който да застане начело на държавата, защото толкова много нѣща у насъ се обезвѣриха. Защо не се замислимъ за всички тия работи? Ние забравяме, че вътрешно-политическата проблема е всѣкога навременна въ една държава, че сроковетѣ въ историята никой не знае кога ще дойдатъ. Тѣ ще дойдатъ и ще трѣбва да плащаме. Азъ мисля, че е крайно време да кажемъ тия истини, да ги подчертаемъ и да се опитаме да потърсимъ и хора, и срдѣства, за да вървимъ напредъ.

Другъ е въпросътъ, г-да народни представители, ако тия опасни, споредъ мене, състояния, които азъ съмъ наблюдавалъ въ една околня, която е носила палката на революцията, не съществуватъ. Другъ е въпросътъ, ако вие смѣтате, че срещу тия състояния законътъ за защита на нацията ще бѣде всичко и заповѣдитѣ на министра на вътрешнитѣ работи ще иматъ такава магическа сила, че ще ни предпазятъ отъ всичко. Азъ не мисля така. И съжалявамъ, че не мога да мисля така.

Но нека въ този редъ на мисли да се спра на едно друго явление, доста интересно. Въ миналитѣ разисквания по тронното слово азъ и г-нъ Петъръ Кюсеивановъ при-казвахме за дирекция на пропагандата. Досега никой не я осъществи. Азъ трѣбва да ви кажа, че отъ политическо гледище ние не само не правимъ нищо — ние нѣмаме никаква национална пропаганда — но правителството стигна дотамъ, да не може да популяризира собственитѣ си предприятия. Завчера, напримеръ, колегата Минчо Ковачевъ обвини правителството, че не разгласява мѣрките си и вследствие на това създава опасни стопански сму-

щения. Това е истина. Министерът на търговията, който прави героични усилия да се справи с жестоки проблеми на нашето време, като продоволствието и урегулирането на цените, беше критикуван най-силно само затова, защото никому не е ясно какво се прави и какво може да се направи.

За да ви докажа, че ние нѣмаме никаква пропаганда и че аз не вѣрвам, че можем да я организираме, трѣбва да ви подчертая, че ние бѣгаме отъ политическите хора като дяволъ отъ таманъ. Дори за идеологични работи ние търсимъ хора всѣкога отъ тамъ, където никога не сѣмъ се занимавали съ тия въпроси.

Вземете печата и вижте каква идейна бъркотия съществува въ „Нова вечеръ“ и „Днесъ. Ако се опитате отъ тамъ да учите политика, азъ ви увѣрявамъ, че следъ две години ще излѣзете шашкени. Това е нѣщо ужасно! Ние нѣмаме вкусъ къмъ политическите хора и бѣгаме отъ тѣхъ.

Когато човѣкъ рече да прави сравнение съ онова, което става въ чужбина, неусѣтно почва да се смѣе. Въ Германия задъ Хитлеръ стоятъ Гьобелсъ и Дитрихъ. Въ Италия задъ Мусолини стоятъ Виржинио Гайда и Ансалдо, блестящи журналисти и исторически писатели, които иматъ опитността не само да създаватъ обществено мнение, но и да го направляватъ въ опредѣленъ идеенъ пътъ. А у насъ задъ Филовъ и Габровски стои Антоний Николовъ, човѣкъ, който никога не се е интересувалъ отъ политика, и азъ се съмнявамъ дали нѣкога се е помѣчилъ да разбере, адежда какво дѣло, какво нѣщо е това безпартийниятъ режимъ.

Азъ ви посочвамъ фактите, защото мене ми се струва, че тѣ иматъ значение за усѣта, съ който подбирате хората и съ който можемъ да пристѣпимъ къмъ организация или къмъ създаване на национална религия.

Г-да народни представители! Събитията въ последните години ликвидираха съ партийната и парламентарната разпокъсностъ. Това е фактъ. Но доведе ли това до едно народно единство? Осъществихме ли на дѣло ние духовното единство на българския народъ? Не е трудно да се даде отговоръ. На мѣстото на толкова руганата партия, която все пакъ бѣше една система отъ морални и идейни връзки, ние поставихме отдѣлни, изолирани граждани, невдѣхновяванъ отъ нищо и невѣрващъ въ нищо. На мѣстото на групите въ Парламента, чиято деятелностъ все пакъ можеше да бѣде подъ стѣкленъ капакъ и човѣкъ отъкъмъ да схване тенденциите ѝ, ние поставихме 160 души народни представители безъ едно разбиране, неведени отъ никого, необединени отъ нищо, невѣрващи въ нищо.

И за да си обясните, г-да народни представители, какъ правителството може да се крепи върху тѣхното довѣрие, когато не сѣмъ сгрѣти, освѣтлени отъ една обща вѣра и отъ една идеология, трѣбва да си служите съ чудеса. Странно е, наистина, какъ тия народни представители като колективъ мислятъ различно, отколкото като индивиди. Нѣкаква магическа сила ги обединява въ даденъ моментъ и ги прави опора на управлението, безъ като индивиди да сѣмъ такива, безъ тѣ самите да вѣрватъ, че творятъ нѣщо ново.

Но не ни вѣрва вече и народътъ, че творимъ нѣщо ново — да ви го кажа открито. И вината е само у насъ. Ние имаме прекрасни условия, но не ги използвахме. Кой ще бѣде утре виновенъ? Ще отсѣди историята, ще отсѣдятъ ония, които ще дойдатъ. Но азъ съмъ длъженъ да констатирамъ, че ние пропиляхме маса възможности и усилия да организираме действително единъ траенъ и хубавъ режимъ, опрѣнъ върху плещите на цѣлия народъ. (Ржкоплѣскания)

При това положение трѣбва човѣкъ, естествено, да си постави единъ въпросъ: можемъ ли ние да набележимъ нови пѣтища и да си послужимъ съ нови срѣдства?

Г-да народни представители! Историческа истина е, че едно минало никога не се преодолява съ сила и съ запущени уста. Историческа истина е сѣщо, че за да измѣстишъ единъ политически мирогледъ, трѣбва да дадешъ новъ, по-хубавъ, по-живенъ и по-смисленъ; че за да изхвърлишъ отъ политическата пияца известни идеи, които сѣмъ господствували въ умовете и въ съзнанието на хората, че трѣбва да дадешъ нови идеи, нови ценности, нови разбираня.

Даваме ли ги ние? Азъ не виждамъ. Тая констатация, обаче, която правя, ми позволява да сложа на вниманието ви единъ другъ въпросъ — това е въпросътъ за духовното единство на българския народъ и за свѣтлината, въ която го поставя правителствената политика.

Правителството нѣма схващане за равностойността на всички културни прояви въ живота. Отъ тази трибуна

на насъ ни се заяви по едно време, че българскиятъ народъ „нѣмалъ нужда отъ поезия, а ималъ нужда отъ хлѣбъ.“ Каточели нѣкой отрича, че българскиятъ народъ има нужда отъ хлѣбъ! Но азъ твърдя, че българскиятъ народъ има нужда и отъ поезия и че въ пантеона на историята той не е влизалъ досега съ весла отъ царица или съ картофи „Бинте“. (Оживление)

И за да ви отговоря на този въпросъ не, а за да ви убѣдя, какво става другаде, откъдето вие се възхищавате, азъ си позволявамъ да ви процитирамъ думите на Хитлеръ въ неговата книга „Майнъ Кампфъ“, отправени къмъ старите германски държавници: Това не е основното условие, което ни липсваше. Необходими сѣмъ сила на волята, енергия на националния инстинктъ за самосъхранение, духъ на самозапазване. Най-доброто оръжие е мъртвѣтъ и безъ значение материалъ, щомъ като липсва духъ, който е готовъ смѣло и решително да го носи. Затова основниятъ въпросъ за насъ е не какъ да създадемъ оръжие, а какъ да създадемъ духъ, който прави единъ народъ способенъ да носи оръжие. Когато този духъ обхване единъ народъ, волята ще намѣри хиляди пѣтища, отъ които всѣки ще свърши при нѣкаво оръжие“. Това схващане позволи на националсоциалистическа Германия да обедини противоречивите понятия на социализмъ и национализмъ въ единъ върховенъ синтезъ и да бѣде окриляна въ германския народъ вѣрата въ една колосална победа, която е предъ вашите очи.

Азъ, обаче, мисля, че когато говоримъ по тѣзи въпроси, можемъ да минемъ и безъ да цитираме Хитлеръ. Достатъчно е само за моментъ да хвърлите погледа си върху величавите страници на нашето минало и да попитате, съ хлѣбъ или съ духъ борците отъ Шипка бѣха решили самонадеяно съ трунове и камъни да сломятъ страшната сила на Падишаха. Азъ мисля, че съ духъ. Този духъ, обаче, ние не го насаждаме. Той не вирѣе въ задушна атмосфера; той вирѣе на слънце, той вирѣе въ една срѣда, озарена съ героизмъ и политическо вдъхновение. Какъ ще го имате въ България, когато управлението систематически насажда една апатия?

Това състояние, което азъ констатирамъ, което на мнозина отъ васъ може да се види сиѣло, ми позволява, обаче, и азъ да разкрия завесата, както нѣкои правятъ това отъ тукъ, на българскиятъ замедлскостопански задруги. Отъ тѣхно име и за тѣхна смѣтка чудеса правимъ! А никой не ще да разбере, че това сѣмъ книжни организации, въ които не участва българскиятъ народъ, и че ние пропуснахме маса възможности да ги направимъ творчески, да ги сложимъ на здрави основи и да ги крепимъ върху тѣхъ, ако щете, едно управление. И за да ви подчертая тая работа, азъ си позволявамъ да ви прочета само следната страница на в. „Врачанско слово“, брой 231, отъ 14 октомври тази година, по поводъ на околйската конференция на селскостопанските задруги: (Чете)

„Г-нъ Чанковъ, членъ на Общия съюзъ на задругите, останалъ много недоволенъ отъ състоянието на задругите въ Врачанска областъ. Отъ 26.000 селски стопани въ околйята, подлежащи на организиране, били организирани само 5.000 души. Кои сѣмъ причините? Секретаритъ на задругите ги изреждатъ. Първо, задължително организиране, насила вземане на членски вносъ отъ бирниците, което отчуждава стопаните отъ задругите; второ, назначаване на секретари, които не се ползватъ съ симпатии и довѣрието на селяните; трето, голѣми обещания безъ изпълнения; четвърто, незачитане на организацията отъ административните власти и невикането ѝ при разрешаването на селскостопански въпроси. Секретарятъ и председателятъ на задругата отъ с. Вировско казаха, че при осведомяването имъ, кѣде и кога ще се работи трудовата повинностъ, тѣ били арестувани. И още много нѣща се изнесоха и изтъкнаха отъ присѣтствувашите като причини за слабата организационна деятелностъ. Никаква идейно-просвѣтна дейностъ не е извършена. Самите ржководители на задругите не знаятъ въ името на какво да канятъ селяните да се организиратъ. „Въ името на икономическите интереси“, казватъ водачите, но кой ги е чулъ въ продължение на 4-годишно съществуване? Какво е направено? Данъците сѣмъ се удвоили, и животътъ е станалъ за тѣхъ три пѣти по-скѣпъ. „Ние се обърнахме на бирници“, заявяваха секретаритъ на задругите. „Селяните ни намразиха. Едни ни псуватъ, а други ни подиграватъ“. И много още нѣща се казаха. Г-нъ Чанковъ се опита да окуражи присѣтствувашите, като каза, че г-нъ министъръ Багряновъ готви 81 закона за 1941 г. (Оживление), съ които ще защити селяните и ще се въведатъ пенсии за старите членове. Г-нъ Чанковъ нѣколко пѣти взема думата и говори за голѣмата нужда отъ организиране на

земеделските стопани, върху които да се опре г-нъ Багряновъ и да извоюва повече придобивки. Еднажъ г-нъ Чанковъ се малко поразсърди и каза, че селяните трѣбва да се организиратъ, защото има две личности, които ще ги организиратъ. Г-нъ Чанковъ трѣбва да се доизясни, защото присѣтстващите изтъкуваха зле тѣзи думи, завършва в „Врачанско слово“.

Ето факти. Тѣ говорятъ сами за себе си и не се нуждаятъ отъ особено тълкуване. Тѣ, обаче, повдигатъ много парливи въпроси. Кои сѫ тѣзи две личности, които ще организиратъ селска България?

Единъ народенъ представителъ: Сигурно Стоилъ Стефановъ!

Серафимъ Георгиевъ: Защо е необходимо, напиримѣр, именно министръ Багряновъ да се опре върху тѣхъ, а не министръ-председателътъ или цѣлиятъ кабинетъ?

Нѣма нужда да си отговаряте, г-да народни представители. До неясности, до недомѣлки и до поражение въ духа на българския народъ води винаги едно управление, което администрира държавата, и при това я администрира феодално, а не я управлява. Азъ не се учудвамъ на това, което става. То не ме засѣга, то не ме и смущава. То е необходимото, което трѣбва да стане при организацията, която имаме, при волята за управление, която проявяваме, и при идеологията, съ която ние можахме да „заразимъ“ българския народъ. И то е много ясно.

Не се касае да очернимъ тая деятелност. Азъ повдигамъ този въпросъ, защото тѣзи организации сѫ много интересни. И азъ се питамъ: ако състоянието на задругитѣ днесъ е такова; ако отъ 26.000 души въ Врачанска околия вие организирате само 5.000 души; ако организирането е книжно; ако констатациитѣ, които правятъ секретаритѣ, сѫ вѣрни — какъ е възможно утре да накарашъ професията да пренебрегнатъ професионалнитѣ си интереси въ полза на общественитѣ, което е много важно? А да се пренебрегне единъ личенъ, професионаленъ интересъ въ полза на единъ общественъ интересъ — това може да се изисква само отъ единъ гражданинъ, който е възпитанъ въ духъ на борецъ.

Предъ нашитѣ очи министрътъ на просвѣтата въ Германия г-нъ Рустъ говори на 21 октомврий вечерта въ германската гимназия и каза дословно следнитѣ думи: „Нашиятъ стремежъ е да направимъ отъ германцитѣ борци, които трѣбва да се възпитаватъ държавно-граждански. Азъ издигнахъ тази мисль — възпитание на борци — до една завидна висота. Въ този духъ ние възпитаваме младежта. Ние бѣхме винаги добри войници, но безъ политическо възпитание. Днесъ ние имаме и това възпитание“.

Какви борци ще създадемъ ние, които се боимъ отъ всѣки жестъ, ние, които треперимъ отъ всѣка смѣлостъ, ние, които създадохме едно особено подчертано чувство къмъ безгрѣбначния политикъ? Борци се създаватъ въ идейна атмосфера, кждето хората съобразно съ своитѣ способности и честната си мисль плаватъ въ обществената иерархия. Борци не се създаватъ на затворено; борци не се създаватъ съ запущени уста и съ недомѣлки. Борци се създаватъ при чистота въ позициитѣ и при ясностъ въ политическата проблематика.

Азъ сѣбтамъ, че това не е неясно за никого. Г-да народни представители! За да станешъ голѣмъ музикантъ, е необходимо да знаешъ ноти; за да си голѣмъ пълководецъ, е необходимо да си училъ военно изкуство; само политиката у насъ е оставена на благозолението и на случайността. А мене ми се струва, че дарбата да се води и управлява единъ народъ е най-голѣмата дарба, която Господъ е далъ само на опредѣлени хора. Но тъкмо тѣзи хора мѣчно вирѣятъ въ нашия държавенъ политически животъ. Защо става това, азъ нѣма да отговоря. Азъ повдигамъ проблемитѣ, и ги повдигамъ предъ съзнанието и съвѣстта на едно народно представителство, което е длъжно да се замисли за утрешния день на България.

Г-да народни представители! Нѣма да отегчавамъ повече вниманието ви. Азъ сѣ скръбъ констатирамъ, че така, както ние вървимъ, така, както създаваме изолирания гражданинъ съ паролата, която се дава отъ горе: „Всѣки да си гледа работата, правителството бди надъ интереситѣ на българския народъ“, ние рискуваме да изпразнимъ отъ душата на българския гражданинъ и последната сѣнка отъ обществени стимули. Да направимъ една апатична интелигенция, която дори утре, когато се давимъ, ще ни гледа така, както Неронъ е съзерцавалъ Римъ. (Ржкоплѣскания) Така бавно, но сигурно ние проиграваме всички опити за създаването на единъ траенъ режимъ съ

подчертани възможности за социално и политическо преобразование и съ подготвени млади хора, които да дойдатъ единъ день да поематъ съединитѣ на народа и да го водятъ.

Завчера, напиримѣр, ние преведохме великопленно законна за младежта въ Италия, взехме много отъ неговитѣ постановления, и въ подробноститѣ нагазихме; махнахме му само политическитѣ цели — да се възпитава младежта въ духа на учението на фашизма; не поставихме тая младежъ подъ контролата на секретаря на фашистката партия и не я озарихме съ държавническата фигура на Мусолини. И следъ тоя законъ, г-да народни представители, когато утре младитѣ поколѣния, които ние гледаме сега безмѣлвни, дойдатъ и почукатъ на политическата порта на България, азъ съмъ убеденъ, че — ако тѣй върви, както вървимъ сега — тѣ ще заварятъ само пропилѣни възможности и ще видятъ своя оголенъ и обезобразенъ отъ апатия политически образъ. (Ржкоплѣскания)

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Димитъръ Илиевъ.

Димитъръ Илиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Започвамъ съ думитѣ, които Държавниятъ глава при поднасяне отговора на тронното слово миналата сесия отправи къмъ народнитѣ представители: „Идете всрѣдъ народа, кждето е неизчерпаемиятъ изворъ на мъдростъ“. Тѣзи думи иматъ значение въ всѣко време, но тѣ сѫ отъ голѣмо значение особено днесъ, когато България и свѣтътъ преживяватъ тревожни дни. Обръщамъ вниманието ви на тѣзи думи, защото точно днесъ, когато говоримъ по въпроситѣ на външната и вътрешната политика на държавата, ние имаме нужда да почерпимъ поука отъ този неизчерпаемъ изворъ на мъдростъ, да почерпимъ сила и куражъ за онова, което ще препоръчаме по отношение устройството на нашата държава и по отношение на външната ѝ политика.

Нееднократно народътъ изказва своето желание за миръ, и това той не го направи, защото го е страхъ отъ войната. Въ всички исторически моменти, които е преживѣла държавата, българскиятъ народъ предъ себе си и предъ свѣта показва безпримѣренъ героизмъ. Поне ние, неговитѣ синове, не можемъ да го обвинимъ въ това. Ако желае миръ, той има своитѣ основания за това. Защо външната политика не е политика на пожелания — външната политика е въпросъ на възможности. По въпроситѣ на външната политика въ българския народъ нѣма разногласие; нѣма разногласие и въ ръководящитѣ фактори и въ българската интелигенция. Всички сме съгласни, колкото се отнася до нейнитѣ цели и задачи.

Но слушайки съвета на народа, че външната политика е въпросъ на възможности, ние трѣбва да се съобразяваме съ това негово пожелание, и при препоръжитѣ, които ще дадемъ на ръководнитѣ фактори, да се ръководимъ отъ онова, което народътъ ни е далъ въ това отношение. Българскиятъ народъ никога не е заемалъ голѣми и важни пози. Голѣмитѣ и важни пози не сѫ за всѣкиго и всѣкога. Ние сме малка държава, ударена отъ мирнитѣ договори. Ние не можемъ да правимъ голѣма политика. Въ нашия малкъ кѣтъ и въ онова географско положение, въ което се намираме, ние трѣбва да се справимъ съ интереситѣ на велики сили и да не забравяме никога, че въ никой моментъ ние не можемъ да направимъ една стѣпка, ако тази наша стѣпка намира съпротивата на сили като Германия и Съветска Русия, които иматъ близки и сериозни интереси въ нашия край — на Балкана и Пролитѣтъ.

Ние не трѣбва да забравяме никога народната мъдростъ: „Единъ човѣкъ никога не се скарва съ своитѣ комшии“. И ако въ миналото държавнитѣ глави на България и Югославия склочиша пактъ за вѣчно приятелство, който бѣше одобренъ единодушно отъ двата народа и отговаряше на тѣхното желание, азъ сѣбтамъ, че народътъ има основание да каже, че той желае това приятелство да продължи на базата на взаимно разбирателство, на взаимни отстъпки и на взаимно зачитане. Народътъ има вѣрата и надеждата, че фактическитѣ ръководители на нашата външна политика ще се съобразяватъ съ неговото желание за миръ, ще запазятъ българския корабъ невредимъ въ бурята, която се разразява надъ свѣта. Тази вѣра той не може да изгуби, защото въ края на крайщата той е също така единъ творецъ на своята външна политика. По тѣзи въпроси той пази абсолютно мълчание, и би било желателно по въпроситѣ отъ външната политика да се говори по-малко. Ще дойдатъ, може би, дни, когато и народътъ ще развѣрже устата си. Нека да чакатъ до-

тогава и онѝзи, които смѣтатъ, че го представляватъ. Тогава ще могатъ повече нѣща да кажатъ и по-голѣми пози да заематъ.

Но ако по тѣзи въпроси цѣлятъ български народъ е единенъ, сѣщо така трѣбва да се знае, че онѝзи, които върши външна политика, който иска тази политика да зарегистрира успѣхи, трѣбва да има една здрава, сигурна вътрешна политика. Единъ човѣкъ, който има раздори въ семейството си, не може въ обществото да защитава добре и правилно своитѣ интереси. И затова първата грижа на онѝзи, който иска да прави солидна външна политика и да разчита на успѣхи, е да заздрави своето вътрешно положение.

Два сѣм безизтигъ, които характеризиратъ здравата вътрешна политика: да има единение и да съществува граждански миръ. Имате ли ние това? Отъ всички страни се говори за единение, отъ всички страни се говори за единодушие и за единомислие. Всички апелиратъ за това, всички говорятъ за това, обаче народътъ казва: „Дума дупка не прави“. Важни сѣм дѣлата, важно е онова, което се върши, дали твори вътрешното единение и сцепление.

Г-да народни представители! Отъ две-три години насамъ ние сме свидетели на редица изявления, на редица речи, които идатъ да ни подсказватъ, че въ нѣкои сръди се мисли наистина за това вътрешно единение. И ако въ края на краищата българскиятъ народъ мълчи по много въпроси, по които желае да каже думата си, ако днесъ не е време за много нѣща, които трѣбва да станатъ въ нашата държава, защото времената сѣм сериозни и трудни, и защото за голѣми социални мѣроприятия и реформи може би нѣма време и възможности, има нѣща, които могатъ да бъдатъ направени, за да се постигне поне отъ малко това вътрешно единение и това вътрешно единомислие. Предстоятъ маса въпроси за българското земедѣлие, грѣбнактъ на нашето стопанство, за които говорятъ и министри и депутати отъ две години наредъ. Предстоятъ ни въпроси за кооперативно земедѣлие, за социални селски фондове, за пенсии, за мелiorации и др. подобни, за които се изридаха да говорятъ и хора, които довчера не разбираха тѣзи въпроси и за които довчера тѣзи въпроси се струваха ересь. Ще дойдатъ времена и за тѣхъ. Доста е, че онѝзи, които довчера стояха настрана отъ тѣзи въпроси, ги признаха и официално застанаха на становището, че тѣ трѣбва да бъдатъ разрешени. Но ние имаме близки въпроси, които всѣки моментъ трѣбва да бъдатъ разрешени.

Въ страната се шири една спекула, която нѣма граници. Взематъ се всѣки день мѣрки, наредби, становища и пр. и пр., но всички вие на всѣка маса, на която седнете, до всѣки човѣкъ, до когото отидете, слушате само едно: „Нѣма ли край на тази спекула!“ Говори се за капитала, че трѣбва да стане общественъ, че той не представлява държавата, а е нейнъ слуга. Въ много страни той е вече наистина единъ органъ на държавното строителство, но у насъ ненаситната му жажда за печелби докарва до нечувана спекула и до голѣма скѣпнотия, докарва до разединение въ мислитѣ и нарушава народното единство, което е необходимо въ този моментъ. И защо е тази спекула? Ние, които навсѣкѣ говоримъ за българското село, за българския консуматоръ и за българския производител, не правимъ ли си смѣтката, че всички калкулации на онѝзи, които не сѣм производители и консуматори въ тази държава, отиватъ въ края на краищата на гърба на българското село и на гърба на българския консуматоръ? И затова азъ казахъ, че се говорятъ думи, а дѣлата противоречатъ на тѣзи думи. Затова азъ казахъ, че ние говоримъ за българския производител-селянинъ и за българския консуматоръ-работникъ, а отпущаме юздитѣ на този държавенъ слуга, капиталътъ, въ частнитѣ работи на който ужъ се вмѣсваме, да калкулира всички свои печалби на гърба на българския производител и на гърба на българския консуматоръ и работникъ.

Стефанъ Радионовъ: Нѣма спекула сега.

Димитъръ Илиевъ: Нѣма спекула! Азъ ще ви кажа, че отъ две години насамъ се извършва най-страшна спекула съ най-голѣмото приходно перо на българския земедѣлецъ — съ царевичата. Миналата година царевичата се закупи отъ 90 стотинки до 150 л. — по 90 стотинки на 50% отъ беднитѣ производители, а на близу вече 70-80 на сто отъ сръднитѣ производители по 150 л. Цената на царевичата стана 2-80 л., но само едритѣ земедѣлци можаха да изтраятъ и се явятъ на пазара да продадатъ своята стока по тази цена.

Когато отправяме питання, когато се отнасяхме до съответнитѣ мѣста, отговаряше ни се: откъде имате тия

сседения? — Ние ги имаме, провѣрете ги. Тази година, въпрѣки всичкитѣ протести на народното представителство, спекулата съ царевичата продължи. И следъ като излѣзе наредбата на Министерския съветъ, че се въвежда монополъ и за царевичата и че за въ бѣдше тя ще се купува отъ Дирекцията за храноизносъ по 3 л. килограмътъ, азъ ви питамъ: известно ли ви е — не може да не ви е известно, защото на всѣки единъ отъ васъ е казано най-малко по сто пѣти отъ сто души избиратели — че царевичата се закупи отъ дребния производител по 1-60 л., по 1-70 л. до 2 л. килограмътъ?
Селянинътъ тази година нѣма жито.

Стефанъ Радионовъ: Не е вѣрно.

Димитъръ Илиевъ: Азъ не знамъ, дали не е вѣрно за онѝзи, които сѣм въ балкана и не произвеждатъ царевича! Но азъ ви говоря за онѝзи, които сѣм въ полето. И тѣ ще ви го кажатъ и ще ви го докажатъ. Сега се създава една наредба, съ която царевичата се монополизира. Хубаво. Опредѣля се цената на царевичата. Но тѣзи господа, които утре като търговци ще предлагатъ на Дирекцията за храноизносъ складираната царевича, печалбитѣ отъ нея кѣде ще ги дадатъ? Ще ги върнатъ на производителя ли, или тия печалби ще отидатъ въ каситѣ на държавата, или ще останатъ въ частнитѣ каси на търговци, като Йомтовъ и Аврамовъ и тѣмъ подобни, които сега на всѣки килограмъ царевича ще спечелятъ минимумъ по 1 левъ?

Азъ не знамъ, дали Министерския съветъ не чувствава нуждата, въ тази своя наредба да притури още една точка: че всички, които сѣм закупили вече царевича, сѣм длъжни да внесатъ въ касата на държавата печалбата, която ще реализиратъ (Ржкоплѣския), защото другото ще значи узаконяване на спекулата. Министерскиятъ съветъ трѣбва да отиде още малко по-нататъкъ, г-да. Не е достатъчна само наредба, че ние имаме монополъ на царевичата. Ако държавата не кредитира чрезъ Земедѣлската банка кооперациитѣ да закупватъ още сега царевичата отъ онѝзи, които се нуждаятъ отъ сръдства; ако тя не даде пари — авансъ на производителя и продължава да го третира като нечестенъ човѣкъ, ако даже гласува законъ, съ който да се гарантира, като наказва съ затворъ онѝзи, който не представи царевичата на Дирекцията за храноизносъ, ще зачестятъ сѣмнитѣ случаи, които се явяватъ вече въ нашата околия. Търговецътъ казва така: сключвамъ съ тебе договоръ презъ септемврий, господине, който имашъ нужда отъ пари — Дирекцията за храноизносъ не може да авансира — а ти ще ми представишъ царевичата презъ януарий. Сдѣлката ще стане следъ наредбата на Министерския съветъ. Сдѣлката ще стане презъ януарий, ако държавата не даде кредитъ предварително на земедѣлца-стопанинъ чрезъ Земедѣлската банка и чрезъ кооперациитѣ. Договорътъ, обаче, ще бѣде сключенъ съ дата септемврий; ще си мълчи търговецътъ, земедѣлецътъ-производител може би ще се оплаче тукъ-тамъ, но кой ще му върва, когато търговецътъ ще каже: „Ти си подписалъ договоръ, ти дължишъ обезщетение“. А тѣзи договори сѣм валидни, споредъ нашитѣ закони.

Да поменавамъ ли за други земедѣлски произведения? Да споменавамъ ли това, което стана миналата година съ слънчогледовото семе, за това, че следъ като слънчогледовото масло се изкупи отъ пазара, отъ 14 л. стана на 26 л.?

Всички тѣзи нѣща за случайни ли да ги смѣтаме? Или смѣтате, че ставатъ така, безъ да ги разбираме? Азъ не желая да кажа, че г-да министритѣ, които сѣм днесъ на товарени съ много други въпроси, иматъ време да се занимаватъ съ всички дребни нѣща, които спекулантътъ-търговецъ разбира, и че въ малкитѣ наредби, които тѣхнитѣ бюрократи провеждатъ, не се съзира прѣстѣтъ на спекуланта. Азъ не желая да ги обвинявамъ, но азъ искамъ да кажа само голитѣ факти, г-да, които вадятъ очитѣ на цѣлото българско гражданство, които сѣм тема на разговоритѣ, които не слиза отъ нито едно семейство, градско или селско, чиновническо, офицерско или каквото щете; тѣ сѣм злободневната тема на разговоритѣ.

Ние стоимъ не само безмѣлчни, но и безпомощни предъ онова, което става въ нашата държава. Но кой се бори съ спекулата? Съ спекулата се бори, г-да народни представители, корупцията. А тѣ сѣм две сестри, два сиамски близнака. Ако едната уморишъ, ще умре и другата. Не виждате ли какво става? Боримъ се срещу спекулата, а е хванатъ нѣкой малъкъ дребенъ търговецъ, който е продалъ 50 грама ексикъ отъ газѣта и се праща да чука камъни. Нѣкой дребенъ будкаджия, който има всичко

500 л. капиталъ, се глобява съ 500 л. Азъ тукъ имамъ маса заповѣди на комисарството по продоволствието, за да ви посоча, че дребни и малки съществувания съ по 400-500 л. капиталъ сж глобени по 500-1000 л., а фирми като Доку-зановъ, като Пѣтелови, и пр. и пр., за сжщитѣ нарушения сж глобени по 200 л. Азъ не видѣхъ нито единъ голѣмъ плѣхъ-спекулантъ да бѣде хванатъ и да бѣде пратенъ, кждето е мѣстото му. Защо? Защото срещу едното зло се бори другото зло, за което не вземаме мѣрки да бѣде прекратено. И си спомнямъ за една истина, която съмъ извлѣклъ нѣкога, като бившъ поселеникъ въ Централния затворъ. Две години лежа, 14.000 души минаватъ, и нито единъ по-голѣмъ човѣкъ отъ секретарь-бирникъ не видѣхъ да влѣзе въ затвора. Неужели и сега, при новото време, трѣбва сжщото нѣщо да виждаме?

Кой е виновенъ, обаче, за спекулата на дребния търговецъ? Виновенъ е едриятъ търговецъ. Не можемъ да го хванемъ. Защо? Защото, когато дребниятъ търговецъ отиде при него, той му дава фактура и му казва: азъ мога да ти продамъ, но искамъ да взема отъ тебе още 20% печалба, обаче не мога да ти дамъ фактура за тая печалба; ще пишешъ отдолу, че получавашъ — бомбони, да кажемъ — на тая и тая цена. И човѣкътъ пише, защото нѣма стока, а отъ стоката преживява. Е, какъ ще изкара 20%? Ще трѣбва да спекулира на дребно. Ние него ще го хванемъ, той ще чука камъни, а голѣмниятъ ще се смѣе, че въ това време е можалъ да излѣже и производителя, и консуматора, и дребния неговъ слуга — амбулантниятъ търговецъ, и правителството, и Народното събрание, и всички фактори въ тая държава.

Ако желаемъ да се боримъ срещу спекулата, ние ще трѣбва да се боримъ първо срещу корупцията. Азъ не искамъ да се спирамъ на факти — имамъ ги тукъ всичкитѣ тия нѣща; цѣлата ми папка е пълна; всички отъ васъ ги имате — защото не желая да бѣда обвиненъ въ това, че засѣгамъ нѣкой бившъ мой политически противникъ или мой личенъ неприятель, както е случаятъ, напримѣръ, съ вчера изнесенъ чекъ, за който получихъ днесъ опровержение въ касетката си въ Народното събрание. Г-нъ Стоилъ Стефановъ опровергава изнесеното вчера отъ единъ народенъ представителъ и заявява, че той е готовъ да се разстреля предъ вратитѣ на Народното събрание, ако се окаже нѣщо вѣрно отъ това, което е изнесено вчера тукъ. Той твърди, че този чекъ е билъ намѣренъ въ нѣкой софийски търговецъ Стефанъ Н. Стефановъ и отдава това, което вчера се говори тукъ, на личната и политическа неприязненост на онзи, който го каза. Азъ не желая да бѣда опроверганъ, и затова всичко, което имамъ тукъ въ папката си, нѣма да ви го съобщавамъ — фотографии за униожени актове, да кажемъ, на дружество „Петролъ“, за Филочи, Чилови, или какви сж не знамъ, за инженеръ едикой си, за валутни афери, за и пр. и пр. нѣща, които, като седнете само въ което шете мѣсто въ кафене „България“, или отидете въ която и да е селска колиба, и тамъ ще ги чуете. Макарь че нѣма свободна преса, г-да, но народътъ има много здраво усѣщане за тия нѣща. И азъ често пѣти съмъ се чудилъ по какви невидими пѣтища достигатъ до народа тия нѣща, които ние даме тукъ не чуваме, освенъ ако излѣземъ тукъ и тамъ.

Но дали има корупция, азъ следя по следнитѣ резултати. Гледашъ го чиновникъ, и този, и онзи. Единиятъ има къщи, имоти, доходи, другиятъ едвамъ доживява да дочака пенсия и презъ цѣлото време на своето служене на държавата не само мизерствува, но не може да даде и нужното образование и възпитание на своитѣ деца. Какъ ние възнаградяваме тия чиновници, а какъ наказваме другитѣ? Пожеламе ли нѣкой пѣтъ да създадемъ единъ законъ — и Народното събрание да ни откаже да го гласува — въ следната смисълъ: всички чиновници декларирайтъ своитѣ имоти и своитѣ пари въ банцитѣ и следъ като се направи смѣтка за получената заплата и за направенитѣ разходи, другото отива въ държавната каса. И тогава бихме могли поне това процентно увеличение върху данѣцитѣ, което утре ще гласуваме, да го гласимъ отъ гърба на българския данѣкоплатецъ. Азъ вѣрвамъ, че ще се намѣрятъ поне единъ-два милиарда, ограбени отъ държавата, пари, дѣло на българската корупция, за да дадемъ едно малко насърчение не само на народа, но и на честнитѣ труженици въ тая държава, на хората, които даватъ гърдитѣ си, живота и здравето си, служейки и изпълнявайки честно нейнитѣ закони.

И забележете, г-да народни представители, че ако голѣмитѣ бюрократи вършатъ това отъ алчността за забогатяване, дребнитѣ български чиновници го вършатъ отъ нуждата за прехрана. Завчера ми разпяха, че г-нъ ми-

нистерътъ на правосъдието отишълъ въ единъ сѣдъ, като посетителъ. Дошелъ единъ адвокатъ, поискалъ едно удостоверение, далъ 50 л., взелъ го веднага. Дошелъ другъ, далъ 30 л., взелъ го веднага. И когато дошелъ редътъ на министра на правосъдието, казали му: кой си ти? Да, нѣмаме възможностъ да възнаградимъ тия служители, но понеже тѣ гледатъ голѣмитѣ какво правятъ, задоволяватъ се съ малкото, което имъ пада.

Имаме ли сили да изкоренимъ корупцията, която днесъ е страшна? Въ корупция се обвиняваха и други режими въ миналото. Но ако въ миналото тя още не бѣше оформена и бѣше единъ обикновенъ джебчикъ и апашлъкъ, днесъ тя е вече една система, срещу която трѣбва да се взематъ сериозни мѣрки. И въ Русия има корупция — четете тукъ-тамъ по вестникитѣ — но тамъ има куршумъ, защото корупцията се смѣта и за саботѣорство, и за вредителство и се наказва съ смъртъ. Имаме ли куража да прѣсѣчемъ корупцията само съ единъ законъ: чиновникъ, който, нарушавайки своитѣ служебни обязанности, взема подкупи, за да не изпълни нѣщо по служба, или за да го направи така, че да услужи на частно лице и да увреди държавата, се наказва съ смъртъ? Петъ души така наказани, и вие ще видите, че той нѣма да шмуска съ тогова и оногова въ това и онова кюше на кафенетатъ, а ще изпълнява своята служба. На другия денъ вие ще имате и спекулата ограничена.

Позволете ми да кажа още едно нѣщо за ония противоречия, които се срѣщатъ въ нашата държава. Кой сж ония, които правятъ спекула? Ами тѣ сж организирани въ една държавна организация, организирахте ги съ законъ, дадохте имъ даже пенсия. Та нима държавата трѣбва да се бори съ своитѣ организации? Дотамъ ли я докарахте? Или пѣкъ ще кажете така: шомъ масони се борятъ противъ масони, шомъ д-ръ Клайнъ ругае евреитѣ, защо и това да не стане, защо и това да не е въ реда на нѣщата, които ставатъ всѣки денъ въ нашата държава?

Христо Статевъ и други народни представители: Коя е тази организация?

Димитъръ Илчевъ: Който слуша, разбира. — Азъ смѣтамъ, че е крайно време да се направи нѣщо въ това направление. И недейте смѣта, че отдѣлнитѣ министри могатъ да се борятъ срещу това организирано зло. Министърътъ влиза въ министерството като гостъ, машината му е устроена. И азъ ви заявявамъ, че това е една борба, която изисква нечовѣшки усилия, и затуй вие виждате, че министритѣ се смѣняватъ и изхвѣбватъ само за една година. Не можемъ да се боримъ срещу това зло, освенъ чрезъ силата на закона, който респектира всички. Защото ако въ края на краищата министърътъ направи нѣщо повече и изграе повече отъ една година, той ще бѣде обявенъ отъ сжщата тая организирана хайка за противодържавенъ елементъ, за бившъ дружбашъ или клонещъ къмъ дружбашитѣ, защото тѣ сж свикнали въ нѣкои срѣди у насъ да титулуватъ бившитѣ земедѣлци. Да не ви е чудно и за атакитѣ, които тукъ-тамъ се отправятъ срещу нѣкои министри. Това сжщо е дѣло на тази корумпирана частъ съ нашата администрация, която събаря и изяжда всѣки министъръ, колкото и сила да има той да се бори срещу нея. Въ нѣкакво малко законче все не има единъ пропускъ — бюрократията ще го уреди. Ще се създаде наредба за монопола, но ще има единъ прозорецъ, презъ който спекулантитѣ ще могатъ да минатъ. Ще се създаде другъ законъ — както бѣше въ миналата сесия — за оеднаквяването на платежитѣ на облигациитѣ, носени отъ българи и чужденци. Бюрократътъ ще гледа да бѣдагъ застъпчи интереситѣ на частнитѣ банки, защото чичо Голѣо отъ Дървеница нѣма облигации, но банцитѣ иматъ облигации. Бюрократътъ ще уреди този въпросъ. Сега нѣма защо да се спирамъ на отдѣлни случаи. Мога ли да ги изброя, имамъ ли време да ги изброя? Не. Поменикъ трѣбва да се състави за тия нѣща. Трѣбва да се взематъ мѣрки и азъ бихъ желалъ, шото Министерскиятъ съветъ, като първа своя работа, да сезира народното представителство съ единъ законъ, за да може да се тури край на това зло, което въ днешнитѣ моменти е главната причина, която докарва до разединение не — народътъ нѣма да се разедини — но до пречупване на чувствата у народа за дългъ и за жертви къмъ държавата.

Друго нѣщо, което сжщо така трѣбва да се изправи. Поради спекулата и поради сжщията, настѣпи единъ хаосъ въ продоволствието. Този хаосъ трѣбва да бѣде оправенъ. Но той не може да бѣде оправенъ само съ пожелания и само съ отдѣлни наредби. Има въпроси, които

търбва да бъдат разрешени, защото болят, защото предизвикват негодувание. Когато животът поскърпина с 50%, дори с 100%, когато цените на отделни продукти на нашата индустрия — не на чуждата индустрия — порастаха до 150%, аз ви питам: ние, които увеличихме заплатите на българския работник само с 15% и заплатите на дребния чиновник само с 15%, показваме ли, че се движим от чувство на социална справедливост? Може ли един надничар, който получава 40 л. и на което повишаваш надницата само с 6 лева, да се справи с тая криза, която бушува в нашата държава? Или пък му казваме: готви се час по-скоро да заминеш от този свят?

Вие виждате, че и в това време, когато се свикват на обучение граждани, никой още не повдига въпрос за една друга мърка, която трябва да бъде взета: да не се продават имотите на ония, които отиват да изпълняват своя дълг. Време е вече за известни категории задължения да бъде създаден мораториум. Не може да се смисля, че един човек, който е бил на обучение, един месец след като се върне от там и завари работата си разстроена през това време, ще може да я възобнови до тая степен, че да може да плаща своите задължения. Мораториумът е необходим. Ние имаме примери и в миналото за това. Вземете тази мърка, за да може човек, когато отива да изпълнява своя дълг към отечеството, да бъде спокоен за своето имотно състояние и за своите деца. Това е въпрос, който трябва да бъде разрешен.

Няма да ви обременявам повече. Тези въпроси са навремени и болезнено чувствителни за всички ни. Да оставим всички голъми реформи, които се чертаят и от тая маца (Сочи министерската маца), и от вас тук, г-да народни представители. Тия дребни неща не дадем ли на народа, ние можем да рискуваме много нещо, ние можем да рискуваме всичко, което желаем — народната сплотеност и народното обединение.

Но има и други неща, които трябва да бъдат направени за запазване вътрешния мир. Ние преживяхме редица политически борби в нашата държава от 20 години насам. Едно неспокойно време след войната ни доведе до маса политически стълкновения, до жертви на терор, до жертви, които бяха и някои от които са и до днес въвн от пределите на нашата държава. И въпреки цензурата да позволява статии, с които да се пледира въ днешните съблезносни за нашето племе моменти за една пълна и безусловна амнистия, с която да бъде заличено миналото и да се тури началото на един нов ден в нашата политическа история, аз виждам почитаемота цензура да разрешава бележки и статии, в които отново се говори за това минало и се насъсква общественото мнение срещу една категория български граждани. Като гоните, казва се, евреите и масоните, защо забравяте бившите емигранти? Какво искате да кажете с това, г-да? В бележките ви се казва, че някои от емигрантите били предателствували спрямо интересите на държавата. Кажете ги кои са, не се бойте. Поискайте от нас да ви ги кажем, няма да ги скрием. Имаме закони, имаме власти, не са абдикирали прокурорите в тая държава и не са избягнали да изпълняват своя дълг. Дайте ги на съдилищата, дайте ги да ги осъждат на смърт. Народът няма да жали, и в никой момент на своята история той не е простил на един предател. Но какво искате да кажете за хилядите души, които бяха принудени, поради политически страсти, да напуснат своите родни огнища? Вие искате да кажете, че това го правите от патриотизъм, а забравяте, че един ден, когато историята на емиграцията ще бъде ясна за цял български народ, тя ще има право да претендира, че в една чужда държава е запазила българското име и българската чест. Защото лесно е да бъдеш патриот и патриотар, когато си под сънката на държавата, когато получаваш нейните субсидии или пък получаваш и чужди средства. Лесно е да се биеш в гърдите и да манифестираш, когато зад тебе стои официалната власт, но е трудно, г-да народни представители, откъснат от дом и семейство, в една чужда земя, където нямаш едно място, на което да се опреш, и един приятел, с когото да се посъветваш, гол и гладен да устояваш на българските национални искания и на Калемегдан да пещ „Българо, за тебе тв мърфа“. Да не мислите, че това е малък подвиг на един млад човек, който намира сили в душата си да не се поддаде на съблазните и върпки отчаянието и мизерията да останат добри българи? Или е лесно, когато си гонен от държавната власт, когато си преследван, когато семей-

ството и материалното ти състояние са разрушени, да отиваш в килинть не, в подземията на Централния затвор и да пещ „Мила родино“? Това значи да си родолюбец и патриот. Господата с тия бележки искат да ни кажат: вие, бившите емигранти, нямате право на гражданственост в тази държава. Патриотите сме ние. Аз не бих говорил по този въпрос, ако не знам, че днес под знамената са повикали маса мои бивши другари, които зная, че гледаха по редица дни, но не се поддадоха нито на чуждите пропаганди, нито на чуждия залък хляб. И зная, че и днес и утре те достойно ще изпълняват своя дълг. Гръшката е само там, както казва народът: всеки говори най-много за това, което няма. Някои господа се чувствуват засегнати, когато им се отправят упреци, че са спекуланти, че са саботьори, че са вредители в държавата и искат да отожествят себе си с държавата. И когато ги посочиш, те казват: а, ти си предател; аз съм патриот. Това е една предателска политика. Това е насъскване. Аз искам да знам: когато ние сме 17 години под карантина и 17 години вече някои хора още се скитат немили недраги из чужбина, колко още ще продължи тази карантина? Не можете ли да ни простите? Ние забравихме, че сме били емигранти, нашите семейства забравиха, че бяха отлъчени от нас редица години, и че ни посещава по един път в годината въ затворите. А вие не желаете да забравите още вашите жертви. Уморихте ли се, че в тази държава има мир, че няма кърви и братоубийства? Желаете ли отново да виждате на софийските улици протрени убити годни синове на тази държава, добри синове на тази държава? Какво искате да кажете с тия бележки? В тия върховни моменти ние, бившите емигранти, ви казим да изпълните вашия дълг. Не, г-да, ние ще изпълним нашия дълг към държава и отечество, защото тя е толкова наша, колкото и ваша. Но когато говорите за патриотизъм, ние имаме право да се съмняваме въ него, защото вие с него лъгате и ставате, а ние го творим на дло.

Кой разрушава вътрешния мир? Кой го нарушава? Цензурата, защото позволява такива неща да изпълват пред българското общество. И когато си отидох завчера, заварих жена и деца въ тревога. Нима не ще спрат преследванията? Защо това? Защо се тревожат семейства на десетки хиляди хора въ тази държава? Работите ли за вътрешен мир, г-да, или работите за вътрешно разединение?

Христо Статев: Илиев! Къде беше напечатано това нещо?

Димитър Илиев: Въ два вестника тук.

Говорим от няколко години вече за новото. Нека да кажа, че въ българския народ отдавна се говори за нещо ново.

Петър Савов: Г-н Илиев! Извинете, че Ви прекъсваме. Желая да се обясним. Кои са тези емигранти, които пребивават извън пределите на родината и работят за нея? Известно ли Ви е, че голъма част от тези емигранти са вече въ пределите на своята родина, а Александър Оббов и други се чувствуват чужди граждани? А къде е Коста Тодоров и каква е неговата мисия? Защо той не дойде въ България? На този въпрос отговорете, за да бъде изяснен на българското общество, защото говорите много загадочно и много двусмислено. Бъдете категоричен, честен и доблестен да се изясните по този въпрос.

Димитър Илиев: Ще ви обясня. Подсещате ме, бях забравил. Говорих ви за противоречията, които има у нас. Не е малък въпросът, който ми задавате. Но бих попитал Вас следното. Когато Коста Тодоров дойде у нас — аз бях тогава въ затвора, бях посрещнат с херувими още на границата — той се среща с български министър-председател. Тук му бъде отдала голъма чест, макар че въ Ниш ние, емигрантите, сме го стреляли с парабел. Тук има свидетел, който ще потвърди това.

Дени Костов: И всички сме поддържали десетки години наред, че Коста Тодоров е един международен шпионин и мошеник.

Димитър Илиев: Задайте въпроса на всички вътрешни министри от онова време до днес, нека те ви отговорят, кой защо се е връщал въ България, кой е

пусканъ да излиза, кой е наказванъ и кой още стои извънъ България. Да не се спекулира само съ името на единъ човѣкъ, а да се забравя, че маса хора безименни и именни още стоятъ вънъ отъ предѣлитъ на България. Има списъци, г-нъ министърътъ на вътрешнитъ работи и вие можете да ги провѣрите. Той ще има добрината да ви освѣтли.

Петъръ Савовъ: Какво имъ прѣчи да се върнатъ?

Димитъръ Илиевъ: Новото. Новото е желание на всички, г-да народни представители. И ако има опозиция на новото, то е, защото очакванията на българския народъ не се оправдаха отъ това, което дойде. Българскиятъ народъ смѣташе, че новото трѣбва да бѣде наистина ново, че то трѣбва да затвори старитъ страници, да ги заличи и да отвори страницитъ на една нова ера. Ако не може новата властъ да бѣде засилена обществено отъ една политическа сила, то поне да се създаде една честна властъ, една властъ, почиваща на честна администрация, на която българскиятъ гражданинъ да може да разчита за защита, както на свободата си, така и на своитъ икономически интереси. Това бѣше надеждата, която хранѣше българскиятъ народъ, когато се борѣше наистина за нѣщо ново въ нашата държава.

Защо не успѣ новото? И тукъ азъ искамъ да припомня думитъ на единъ отъ преждеговорившитъ. Той каза, че тѣй нареченото народняшко племе завладѣло новото и затуй то е достигнало до този халъ. Азъ искамъ да се изразя другояче: използваватъ отъ всички политически режими въ миналото смѣтнаха, че могатъ, като се наречатъ „нови“, макаръ да сѣ стари, да се наредятъ до новия режимъ. Новото пожела да си послужи не съ хора, които се ползватъ съ довѣрие между народа на мѣстна почва, ако не въ цяла България, а съ хора, които даже явно бѣха мразени отъ народа.

Малкъ или голѣмъ водачъ не може да бѣде онзи, който въ единъ моментъ на своя политически животъ, на своята политическа деятелностъ се е обявилъ срещу теженията на народа. А вие виждате сега въ Ботевградъ да е околийски управителъ единъ човѣкъ, който се е борилъ срещу народа. Той не може да обедини Ботевградската околия.

Христо Калфовъ: Моля Ви, бѣдете по-скроменъ. Недейте говори така! Той брани държавата и я брани тѣй, както трѣбва да бѣде бранена.

Димитъръ Илиевъ: Азъ не прекрочвамъ границитъ, г-нъ Калфовъ.

Христо Калфовъ: Да, да!

Димитъръ Илиевъ: Защото, ако се повдига въпросъ за водачеството въ нашата държава, ако се повдига въпросъ, че на насъ ни липсва една силна и здрава рѣжка, която въ тия моменти да изведе българския народъ на спасителния брѣгъ, азъ свързвамъ този въпросъ съ хората, които новото взе на мѣстна почва. То взе или стари хора, които се окичиха съ новото, или политически безразличия, които нѣмаха никакви връзки въ народа. А идеята за водачеството е идея стара. Г-нъ Митакковъ, нашъ колега, ни каза, че още неговиятъ баща е ималъ тая идея за едно водачество на народа. Завчера Христо Кунчевъ и Ягоридковъ сѣщо поддържаха тезата, че народътъ може да бѣде спасенъ, ако се създаде единъ политически водачъ въ нашата държава. Водачътъ не е саксийно цвѣте, г-да народни представители, а цвѣте, което може да расте на балкана, което расте и подъ слънцето и подъ бурята, на открито небе. Водачътъ се издига въ борба заедно съ народа и тегли заедно съ него. Сталинъ се издигна и израстна въ руското подмоліе и рускитъ каторги, Хитлеръ израстна като ефрейторъ въ огъня на голѣмата война, която Германия води, а Мусолини израстна като емигрантъ въ Швейцария. Тѣй израстватъ народнитъ водачи. Не може единъ комисаръ на продоволствието, който заема единъ постъ въ държавата, подъ съветката на тая държава утре да стане водачъ. И забележете, нито единъ народенъ водачъ не е израстналъ, следъ като е билъ министъръ. Той е израствалъ отъдолу и когато се е качвалъ на министерското мѣсто, той е билъ вече признатъ водачъ отъ народнитъ маси, макаръ официално да не е билъ такъвъ.

Не може всички фактори въ българската държава да се събератъ и да опредѣлятъ едно лице за водачъ. Това ще бѣде едно нещастно подражание, както ние имаме слабостъ въ много отношения да подражаваме на чуждото. Виждаме, че въ Германия има водачъ, дайте и ние по

неинъ примѣръ да създадемъ водачъ. Водачи е имало въ българската история и затова българскиятъ народъ има основание да очаква, че ще се създаде такъвъ водачъ. Но той не се създава нито съ декретъ, нито съ пожелание, нито може да израстне за единъ день. Водачъ се ражда въ една епоха. Даже въ Германия вие виждате, че е имало нѣкога, преди години, единъ Бисмаркъ и чакъ следъ много години се ражда другъ водачъ. Може би и България ще си създаде водачъ. И ние имаме основание не, ние имаме вѣрата, че тя ще го създаде. Но ние не можемъ съ пожелание да го създадемъ и да смѣтаме, че всичкото зло въ тая държава може да се премахне само когато има единъ водачъ.

Обаждаатъ се: Ние си имаме водачъ.

Димитъръ Илиевъ: Азъ само отговарямъ на тезата за водачеството. Ние си имаме по конституцията водачъ.

Петъръ Савовъ: Ти се готвишъ за водачъ.

Димитъръ Илиевъ: Не се готвя. Не си ме виждалъ, Пестре, никога. (Оживление).

Петъръ Савовъ: Гласишъ се!

Димитъръ Илиевъ: Г-да народни представители! Новото може да бѣде ново наистина, само когато съгласува думитъ съ дѣлата. Всички министри до единъ, безъ изключение, признаватъ и говорятъ, че основата на нашата държава, изворътъ на националнитъ ни сили, това е българското село. Никой не може да прескочи по никакъвъ начинъ тая грамадна сила. И забележете, че и въ буржоазната, и въ пролетарската държава всѣки се е стремѣлъ къмъ колесницата на управлението да прикачи селото като главна сила въ държавата. 20 години рускитъ комунисти гесорятъ за сътрудничество съ селото, докато въ края на краищата подъ напора на селскитъ маси направиха редица отстъпления, направиха редица компромиси — защото, ако външната политика е въпросъ на възможности, вътрешната е въпросъ на компромиси, за да иматъ за своята външна и вътрешна политика подкрепата на селото. Тѣй е и при други режими. Тебнобуржоазниятъ елементъ, въ дадени исторически моменти, съгласно теорията на марксиститъ, може да бѣде прикаченъ къмъ колесницата на буржоазията, а въ други моменти — къмъ колесницата на пролетариата; такава е историческата му съдба. И онзи, който въ тия трудни моменти ще желае да управлява, непрѣменно трѣбва къмъ колесницата на държавата да прикачи българското село. Но той не може да стори това изкуствено, не може той да стърчи въ въздуха. Той трѣбва да направи една решителна стѣпка, за да дойде до неговата подкрепа. Обществена сила ли ще направите, какво ще направите, не знамъ, обаче никой не бѣза да пренебрегва българското село. Ако нашитъ приказки сѣ само заляганка, ако ние правимъ само демагогия, когато плачемъ за нищетата на българското село, нека не се смѣта нѣкой толкова уменъ, че може да го излъже. Нашиятъ народъ вече не е онова, което бѣше вчера. Може би тревожнитъ събития, които идатъ, повече му спомагатъ да прогледне и да прозре въ бъдещето. Нашиятъ народъ отдава на всѣкиго заслуженото. Желаете ли да имате една сила, най-голѣмата въ България, следъ себе си, опрете се на българското село. Тамъ търсете извора на сили, които да ви подкрепятъ, тамъ търсете ума и мъдростта, които да ви ръководятъ въ бъдещитъ ваши дѣла. Защото и армия, и администрация, и всичко останало се вербува, ако не днесъ, утре отъ този неизчерпаемъ изворъ на сили, съ които се поддържа държавата. (Единични рѣкопѣтскания).

Г-да народни представители! Ще приключа. Азъ искамъ да ви кажа само едно: гордъ съмъ, че съмъ българинъ, гордъ съмъ, че съмъ синъ на този селски народъ — смѣтамъ, че имаме сѣщото чувство и вие — който въ всички исторически събития, въпрѣки грѣшкитъ на неговитъ политически водачи, остана вѣренъ на себе си, на своето дѣло и на държавата, гордъ съмъ, че съмъ синъ на този селски народъ простъ, слабъ икономически, но твърдъ въ своята вѣра въ Бога и въ собствената си съдба. И нека ви кажа: може и днесъ, и утре да се правятъ грѣшки спрямо него, били сѣ несправедливи много, които сѣ минали върху неговия грѣбъ, за да станатъ негови управници, но за всичкитъ до единъ, безъ изключение, той не е взелъ никаква бележка за това или онова тѣхно дѣло. Той и днесъ се готви, въпрѣки своята мизерия и своята нищета, да плати най-тежкия си данѣкъ утре въ защита на своята родина — крѣвния си данѣкъ — мимо всички

гръшки, които се правят по отношение на него. И азъ бихъ ви посочилъ единъ скорошенъ примѣръ, за да ви покажа колко твърдо отстоя българското село на единъ чуждъ режимъ. Въ Добруджа пазителъ на българския езикъ, на нашитъ обичаи и нрави, остана селянинътъ, който не се поддаде на чуждото влияние, на чуждата корупция. И съ това си обяснявамъ азъ, гдето покойниятъ Йовковъ пишеше главно за добруджанския селянинъ — защото е ималъ въбра въ неговото чувство на българинъ, въ неговата преданостъ къмъ своята държава. Народътъ се готви, въпрѣки спекула и скъпотия, да плати своя кръвнъ данъкъ къмъ родината. Има още време да му дадемъ малкото, което иска, да му подсказемъ, че му отплащаме съ същата мъдростъ и съ същата обич, съ която той ни плаща на насъ, неговитъ блудни и неблудни синове. Да му подадемъ ръка и да го окуражимъ въ тая негова крачка, която той се готви да направи. Да го отпразнимъ съ пожелания и съ въбра, че неговитъ упразници, че неговитъ народни представители честно изпълняватъ своя дългъ и следятъ будно, щото неговото стопанство, неговото семейство и неговитъ интереси да бждатъ защитени.

Да свалимъ шапка, г-да народни представители, предъ величавия синъ на нашето село, предъ величавия образъ на нашия занаятчия и работникъ, предъ мъчливитъ герои на нашата родина, предъ безименнитъ синове на нашия балканъ и да извикаме: свалете ржцетъ си низко, саботъори, спекуланти, вредители и вие, които ги защитавате; свалете скромно шапка и пожелайте на българския народъ да даде съ достоинство своята последна данъкъ къмъ родината.

Ако тъй изпълнимъ нашия дългъ, всички въ този моментъ, когато народътъ се готви съ последни усилия да защити националнитъ идеали, за които толкова време пишаме и говоримъ, защо вие да не можете да се откажете отъ вашитъ печалби, отъ вашата алчностъ? Цените ли примѣра, който ви дава недоволниятъ си, неосвободенъ отъ вѣчна мъка и отъ вѣченъ трудъ български селянинъ и работникъ?

Ето така смѣтамъ, че ще изпълнимъ своя дългъ и тогава ще имаме основание да извикаме заедно съ народа: да живѣе България! Иначе, г-да народни представители, ние само ще губимъ време въ приказки, ще губимъ време само въ разправии лични и ще се смѣта, че когато кажемъ това или онова, желяемъ да оскърбимъ нѣкого. Азъ въ тая си речъ не съмъ желялъ да засегна честта на нито единъ. Не съмъ ималъ никога въ живота си даже намѣрение да помена нѣкакво име. Азъ се изтървахъ, когато казахъ едно име, и се извинявамъ за това. Вие може да ме съдите за тая речъ, но вие ще съдите българския народъ, защото това, което азъ казахъ тукъ, вие го чувате всѣки денъ и всѣки часъ отъ всички срѣди и слоеве. Това е желание на народа и азъ ставамъ неговъ изразителъ. Нито една своя дума не съмъ казалъ — забележете това. Може би ще ми се сърдятъ, че не съмъ казалъ нѣщо повече, но нищо мое не казахъ. Азъ изпълнихъ дълга си, предавайки онова, което ми каза народътъ и което ми предаде той съ своего чувство.

Оставямъ настрана всичко. Както казватъ нѣкои: да свиемъ знамената, защото човѣкъ, когато има да води една борба съ нѣкого, прекратява вътрешнитъ спорове. Може да има да се каже много нѣщо — и вие да кажете за насъ, и ние да кажемъ за васъ — но не желяемъ. Времето сѣ съдобносни и мѣрките, които трѣбва да се взематъ, ще трѣбва да бждатъ решителни. Съ палиативи кой никога не може да служи на едно народно дѣло. Народното дѣло иска пламъкъ, иска жертви; народното дѣло иска своитъ народни синове, готови да сложатъ главитъ си, да не се плашатъ нито отъ сѣнката на капитала, нито отъ призрака на спекуланта, за да услужатъ на своя народъ. Който е годенъ за това, той ще изгори заедно съ народа въ оная борба, която не дава печалби, но която оставя следи въ историята. Защото единъ народъ не живѣе за денъ и два, той живѣе за хиляди години; една външна политика не се реализира за денъ и два, а се реализира за десетки години. Народитъ не умрватъ, народитъ оставатъ вѣчно да живѣятъ, и оная, който имъ служи, остава въ тѣхната паметъ, ще пребъде въ вѣковетъ.

Може би, колеги народни представители, ние сме малки, за да бждатъ отбелязани нашитъ имена нѣкъде, но въ онова велико дѣло, което се твори днесъ въ недрага на народа, въ нашитъ селски колиби и занаятчийски работилници, въ тая огромна сграда, която утре ще се покаже въ формата на обединена и цѣлокупна България, нека сложимъ и нашитъ неизвестни имена, нека сложимъ нашитъ дребни величия и нашитъ дребни амбиции, за да

бжде храмътъ по-богато украсенъ, за да може народътъ по-смѣло да се кръсти въ него.

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Михаилъ Йовковъ.

Михаилъ Йовковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Гигантската борба, която се води въ свѣта, борба, която е колкото военна, толковъ и политична и дипломатична, и социална и стопанска, безъ съмнение ще ни донесе нѣщо ново, нѣщо ободително. Сигурно тя ще прекрои сегашнитъ граници, сигурно тя ще прегрупира свѣтовнитъ блага; ще се разрушатъ, навѣрно, много предразсѣдци, ще се наложатъ нови социални, нови икономически и политически норми; сигурно тя ще изгради и новъ мирогледъ върху живота, ще изгради единъ обновенъ свѣтъ.

Този главоломненъ водовъртежъ отъ външно-политически и вътрешно-политически характеръ, нѣма да пощади навѣрно нито единъ народъ; той нѣма да пощади и нашия малкъ народъ, който трѣбва да се приспособи къмъ този водовъртежъ, ако иска да избѣгне ударитъ му и да спечели нѣщо отъ богатата му. Затова нужно е да си постави нашата страна ясни и точни задачи, съ огледъ на крайната целъ, която се стреми да постигне, а именно сигурно, вѣчно и щастливо съществуване на нацията, и да ги разреши правилно, съ огледъ на обстановката на днешния и утрешния денъ.

Отъ гледище на основната и крайната целъ, мисля азъ, г-да народни представители — изграждането на сигурното, щастливото и вѣчното съществуване на нацията — една реална политика въ днешния моментъ поставя на държавата следнитъ задачи.

Първо, да се запазятъ на всѣка цена и безусловно днешнитъ граници на родината и да се разширчатъ, само при възможностъ, до едни граници, които биха позволили, страната ни да се превърне въ една цѣлостна стопанска единица, която ще бжде полезна не само намъ, но още и на европейското общежитие.

Второ, да се осигури за тия граници едно жизнено пространство.

Трето, да не се остава вънъ отъ строежа на новото, което се изгражда върху почвата на разухъ, върху почвата на правдата.

Четвърто, да се запазятъ сегашнитъ върховни институции и досегашното ни държавно устройство, като се обнови съ огледъ на изискванията на новата уредба на свѣта.

И най-после, пето, г-да народни представители, иска се да се подготви и да се създаде възможно по-бързо материално и духовно добруване на цѣлокупния български народъ върху почвата на новата преценка на личността, върху почвата на новата преценка на труда и на капитала, на взаимното и доброжелателно сътрудничество и духовно единение на всички стопански, просвѣтни и духовни фактори, и особено на града и на селото, на повече социална правда, на повече обществена иерархия, на повече обществена дисциплина, редъ и спокойствие, които трѣбва да бждатъ запазени на всѣка цена отъ всички опасности, които биха ги застрашили.

Г-да народни представители! Излишно е тукъ да приказвамъ върху важността на тия задачи. Тая важностъ сама по себе си е очевидна. По-важно е, какви нови въпроси поставятъ тия задачи на нашия животъ и какъ тѣзи въпроси се разрешаватъ отъ една реална политика, какъ съ поставени тѣзи въпроси отъ управлението и какъ сѣ разрешени тѣ при нашата действителностъ?

Г-да народни представители! Никога въ живота на третото българско царство разрешението на нашитъ национални и териториални въпроси не е било тъй мъчно и при такава тежка обстановка, както днесъ, защото срещу нашитъ желанія, срещу нашитъ начини на действие се поставятъ противоположнитъ интереси на дветъ воюващи страни.

При тази именно тежка обстановка ние не можемъ да правимъ изборъ, освенъ между две разрешения, а именно: или да се намѣсимъ въ войната, или да продължавме досегашния си неутралитетъ. Намисането ни въ войната, поне засега, е крайно неумѣстно и опасно. Ние не виждаме, г-да народни представители, политическия обектъ, който би оправдалъ подобна намѣса. Защото за достигането на нашитъ скромни национални и териториални аспирации ние повече разчитаме на правото, отколкото на оръжието, повече на правдата, която ще възтържествува въ свѣта, отколкото на насилието. Ние, освенъ това, не виждаме да е нужно нашето оръжие, за да го дадемъ въ разположение на когото и да бжде. Отъ трета страна, смѣтаме, че е твърде нескромно да се намисаме въ спороветъ на великитъ сили. Намисането ни въ войната е оправдано само

въ единъ случай, когато ще трѣбва да бранимъ нашата цѣлостъ — цѣлостта на нашата територия и честта си като независима държава срещу оня, който би дрѣзналъ да ни завладява и да ни унижава. Въ такъвъ случай само, и само тогазъ, ние ще изпрѣчимъ срещу него нашитѣ чиличени гърди и крилатия ни духъ, въ който, трѣбва да бѣдемъ увѣрени, ще бѣждатъ разбити всички лекомислени опити на когото и да бѣде и откъдето и да бѣде. (Ржкоплѣскания)

Вследствие на тия разсѣждения, г-да народни представители, ние трѣбва да дойдемъ до заключението, че намъ ни остава само едно разрешение — да продължаваме досегашния си неутралитетъ, толкозъ повече, че този неутралитетъ отговаря напълно на жизненитѣ интереси на страната ни и на настроението на народа ни. Наистина, той отговаря на жизненитѣ интереси на страната ни, защото единъ абсолютенъ неутралитетъ би билъ фаталенъ за страната ни, която би била поставена въ невъзможностъ да съществува. Да престанемъ да купуваме и да продаваме отъ Германия, Италия и Съветска Русия, нашитѣ естествени пазари, това би значило да се обречемъ на явна смъртъ. Никой, който обича единъ малкъ, но трудолюбивъ народъ, не би му наложилъ подобенъ неутралитетъ и никой, мисля, не трѣбва да му се сърди, когато поддържа сегашния си неутралитетъ, ако не желае да бѣде причисленъ въ числото на ония, които отричатъ правото му да съществува, да живѣе. Досегашниятъ неутралитетъ, поддържането на тоя неутралитетъ отговаря и на настроението на народа, който не може да не бѣде признателенъ на велика Германия и на велика Италия, които първи разбраха мъжките, страданията на народа ни и които превърнаха и ще превърнатъ навѣрно по-късно неговитѣ горчиви и тежки очаквания въ една радостна реалностъ.

И така, въ поддържането на днешния неутралитетъ, опрѣни на нашето право, опрѣни на правдата, която, смѣтаме, ще възтържествува въ свѣта, ние виждаме най-правилното разрешение на нашата първа задача. Въ поддържането на военния духъ всрѣдъ народа и всрѣдъ нашата армия ние виждаме пѣкъ запазването на цѣлостта на нашата територия.

Г-да народни представители! Втората наша задача е осигуряването на нашето жизнено пространство, т. е. простора, отъ който страната ни черпи блага, за да живѣе добре, и духовно и материално. Този просторъ е известенъ на всички ви. Той обхваща, освенъ сегашната ни територия, още и пространството на Дунава, отъ чиито транспортни възможности ние се нуждаемъ; той обхваща цѣлото пространство на Германия, на Италия и на Съветска Русия, отъ пазаритѣ на които ние се нуждаемъ и които сѣжизнени за насъ. Този просторъ обхваща още и пространството на нашитѣ съседи, отъ транспортнитѣ възможности, износнитѣ пунктове и пазари на които също така ние се нуждаемъ. Обхваща най-после и пространството на южния брѣгъ на Егейското море, защото само съ него ние ще се формираме въ една цѣлостна стопанска единица, полезна и за себе си, и за европейското общечитие. Безъ този брѣгъ ние ще бѣдемъ, както сме били досега, затворени въ сушата, като въ една къща безъ прозорецъ, въ която сме водили жалко и мизерно съществуване, въпрѣки дарованията, въпрѣки възможноститѣ на нашия трудолюбивъ и предприемчивъ народъ. Мисля, че новото време нѣма да търпи това, че то ще срине предрасѣждцитѣ и ще премахне несправедливостта, нѣкои само да се ползватъ отъ жизненитѣ прозорци, отъ прозорцитѣ на живота, които провидението е отворило за всички свободолюбиви и предприемчиви народи.

Какъ ще се осигури това пространство? Смѣтамъ, че отговорътъ е твърде ясенъ. Осигуряването на сегашната ни територия е дългъ на родната ни войска, която ще брани самоотвержено роднитѣ огнища. А за това тя не трѣбва да престава да се готви както въ техническо, снабдително, интелектуално, така и въ духовно и командно отношение. Ние искаме да вѣрваме, че нашиятъ висшъ команденъ съставъ съзнава добре тежкитѣ отговорности, които тежатъ върху него, и той се готви за тѣхъ. Ние сме дълбоко убедени, че духътъ на нашата войска и на нашия народъ е непобедимъ. Никой, било вътре въ страната, или вънъ отъ нея, не бива да живѣе съ илюзията, че, проповѣдвайки миръ, ние ще заспимъ съ съня на престопащото поражение. Българската войска и българскиятъ народъ, желаейки миръ, ще бѣждатъ готови да сложатъ коститѣ си въ защита на родната земя. За тази си решимостъ тѣ сѣж дали редъ доказателства досега. Въ тази решимостъ ще има да се убедятъ и ония, които леко биха повѣрвали въ противното.

Осигуряването на другитѣ области отъ нашето жизнено пространство, простиращо се върху териториитѣ на на-

шитѣ съседи, ще стане най-добре чрезъ приятелски съразумения съ сѣшитѣ, както досега. Що се касае до нашитѣ южни съседи, ние трѣбва да вѣрваме, че тѣ ще стѣпятъ на становището, което ще имъ позволи да направятъ желанитѣ компромиси въ името на тѣхнитѣ и наши интереси, за да може да се избѣгнатъ всѣкакви недоразумения между тѣхъ и насъ.

Най-после, осигуряването на останалитѣ области отъ нашето жизнено пространство, простиращо се въ странитѣ на великитѣ държави: Германия, Италия и Съветска Русия, ще стане, както и досега, чрезъ поддържане на приятелски отношения на почвата на икономическитѣ ни интереси. Не вѣрваме, че силитѣ отъ Осѣта особено ще поискатъ нѣкоя друга подкрепа отъ насъ, която ние и да бихме могли да имъ дадемъ, нѣма да бѣде нито въ наша, нито особено въ тѣхна полза.

Г-да народни представители! Третата задача е да не останемъ вънъ отъ строя на ония, които сѣж заели да разрушатъ стария редъ, върху който да изградятъ единъ новъ редъ на почвата на правдата, на логиката. Този въпросъ се разрешава съ приятелска и мирна подкрепа и съ сътрудничество съ силитѣ на Осѣта, които поне сега се показватъ въ първитѣ редове като носители на този редъ, безъ, обаче, да се проявява каквото и да било неприятелско чувство къмъ други страни. Тази позиция е здрава и достойна за нашия народъ. Тя е здрава, защото се защитава отъ единъ блокъ отъ около 400-500 милиона живи културни същества, носещи съзнателно въ душитѣ си новото и правдата, която се осъществява, чувствувачи дълбоко историческата мисия, която тѣ творятъ. Тази позиция е достойна за нашия народъ, защото, стоейки върху нея, той остава вѣренъ на себе си, вѣренъ на историческитѣ си традиции — да бѣде всѣкога въ първитѣ редове на носителитѣ на правдата, на прогреса.

Г-да народни представители! По четвъртата задача, а именно да се запазятъ върховнитѣ институции и днешното държавно устройство, обновено, обаче, съ изискванията на времето, може да се каже, че върховнитѣ институции сѣж традиции въ българския животъ (Ржкоплѣскания) и като такива тѣ сѣж жизнено срастнали съ националното съзнание, което е вѣчно, следователно, и тѣ сѣж вѣчни.

Що се касае до вътрешното държавно устройство, тази задача предявява къмъ държавния животъ нѣкои нови изисквания и нужди: 1) нуждата за коренното прочистване на държавния животъ отъ бившитѣ партии, които все още продължаватъ да съществуватъ негласно; 2) нуждата за постепенно обмислено изграждане върху развалинитѣ на бившитѣ партии професионалнитѣ организации, върху които трѣбва да легне устройството на държавата (Ржкоплѣскания), доколкото това е въ духа на съществуващия основенъ законъ и традицитѣ на страната; 3) нуждата отъ разумно и постепенно привилегироване на изпълнителната властъ предъ законодателната. Първата напоследѣкъ прояви единъ стремежъ къмъ по-бързо засилване, което не е лошо, но е опасно при съществуващитѣ условия — неподготвеностъ на тази властъ, която все още се нуждае отъ единъ доброжелателенъ контролъ на една свѣстна и достойна законодателна властъ; 4) нуждата да се поставятъ личнитѣ интереси на гражданина по-долу отъ интереситѣ на държавата, която трѣбва да се намѣси смѣло, ала разумно въ всестрания животъ на народа; 5) нуждата отъ точно установяване на отношенията между гражданата и държавата, обаче въ съгласие съ възможноститѣ и нуждитѣ на новото време и въ духа на народнитѣ традиции; 6) нуждата отъ честно, свѣстно и загрижено служене на държавата отъ страна на всички и особено отъ държавното нѣемничество, което пѣкъ трѣбва да бѣде осигурено материално; 7) безусловно унищожение отъ държавата на неотговорни срѣди въ лицето на разни международни организации и други тъмни външни и вътрешни сили, които внасятъ разстройство въ държавния животъ и смутъ въ душата на българина и така му прѣчатъ да се предаде всеотдайно въ служба на държавата. И най-после, г-да народни представители, последното ново е нуждата да се впрегнатъ въ служба на държавата всички духовни фактори, включително пресата, родолюбиви организации и други подобни срѣди. Тази много важна задача има едно основно и главно разрешение — то е бързото оформяване и осъществяване на идеологията за новата национална държава. Азъ нѣма да се впускамъ въ подробности да разглеждамъ този въпросъ. Ще кажа само, че тази идеология не може да бѣде миналата либерална или демократична идеология за държавата. Тя не може да бѣде също идеологията на днешния свѣтизмъ; тя е по-близка до фашистката и националсоциалистическа идеология, безъ да бѣде напълно такава. Тя е една специална българска идеология, която се характеризира главно съ новата пре-

оценка на българската личност, на българския труд, на българския капитал, при силната и безусловна намеса в живота на държавната власт в полза на българската държава, на българската нация, която е жизнената и крайната цел на живота на днешните поколения. (Ръкоплъскания)

Петата задача, г-да народни представители, е всецело извън областта на вътрешния ни живот. Тя предявява много нови изисквания във всичките области на вътрешния ни живот — в социалната, в стопанската, в финансовата и в духовната области. Наистина, външно отношение тази задача изисква конкретно: 1) да се проявяват еднакво всеотдайни грижи за всички социални категории и особено за сръдните и слаби съществувания; 2) всеотдайни грижи за младежта; 3) грижи за разумно и постепенно вкарване на младите енергии във обществения живот; 4) грижи за намаление или унищожение на нашата действителност на безработицата; 5) мърки за издигане труда до степен на най-висше благо, което определя ценността на човъка в обществото и мѣстото му в обществената иерархия; 6) мърки за доунищожение на всички съсловни и класови различия, ако нѣкъде все още такива съществуват, особено различията между селото и града, премахването им чрез съответно опознаване, обличаване, което ще даде възможност да се обединят още по-здраво цялостните усилия на народа ни и да се гласнат съ още по-голяма сила към по-цялостно творчество. Никакво дѣление на обществото ни, освен на трудящи се и нетрудящи се; да нѣма млади и стари. Ще има изостанали и нови. И най-после, г-да народни представители, грижи за поставяне жената на висотата, на която ѝ прилича да бѣде в обществото; като се поощри съ всичките сръдства нейното главно предназначение, тя трѣбва да получи все пакъ една задача в обществото. Всѣко друго решение не е нито полезно, нито логично.

Днешният момент предявява въ стопанско отношение две основни нови изисквания: 1) безъ да се стѣснява разумната инициатива, да се изгради едно планомерно дирижирано стопанство въ противовѣсъ на либералното стопанство, което бѣ узаконило страшната експлоатация и днесъ е отречено и 2) да се поддържа неразривна връзка съ свѣтовното стопанство, безъ което е невъзможно днесъ едно частно държавно стопанство. Въ подробности това дирижирано стопанство изнася на пръвъ планъ пакъ въпроситѣ: за строгото определяне на ценитѣ, за непрестанното търсене на пазара, за безусловната подкрепа на работниците и на слабите стопани, особено земеделците-стопани, къмъ съдбата на които държавата не може и не бива да бѣде безразлична; за модернизиране на стопанството и най-после за организиране на труда и по-справедливо и по-ползено разпредѣление на печалбитѣ.

Въ финансово отношение новото и най-важното е да се скѣса решително и бързо съ нѣкои отживѣлици, съ нѣкои неуредици отъ хаотичното минало. Конкретно, налага се: а) да се въпрегне капиталътъ въ служба на обществото, безъ да се отрича неговото съществуване; б) облагане на голѣмитѣ доходи съ по-големи данѣчни тежести; в) систематизиране и унифициране на данѣчните тежести въ рамките на възможното и практичното; г) справедливо разпредѣление на тѣзи тежести; д) строгъ и системенъ контролъ върху събирането на тѣзи тежести. Да се скѣса съ практиката на глобитѣ и наказанията, освенъ въ явно умишлени случаи на нарушения; е) създаване на свършена и безупречна въ всѣко отношение финансова администрация.

Тази пета задача, г-да народни представители, предявява въ духовно отношение много важни нови изисквания, които нѣкога може би сѣ били естествени норми въ живота ни, но които сега сме ги забравили. Така, тя изисква: а) създаване на повече сигурност за утрешния день, на повече радост, но не като целъ въ живота, а като сръдство; радост, която създава вдъхновяването за силно творческитѣ сили и по тоя начинъ увеличава производството; б) засилване у всички на националното чувство и борчески духъ; в) засилване на чувството за жертви за държавата и нейното преуспѣване; г) развитие у младежта и възрастните, които идватъ непосредствено следъ нея, на духъ на предприемчивост, на неизчерпаема енергия къмъ трудъ, къмъ сериозна работа и творчество; д) безусловно изкореняване у сѣщитѣ на духа на критикарство и на политиканство, които ни създадоха толкова нещастия въ живота; е) създаване на духъ на национална гордостъ чрезъ съответно пълно отстраняване на чуждестранните влияния и поставяне на инородните елементи на по-скромно мѣсто въ българския живот; ж) създаване на духъ на доволство и довѣрие особено въ народните маси къмъ държавата чрезъ безпоощадно отстраняване на всички деморализиращи условия въ живота, като спекулата, кариеризма, опас-

ното бюрократическо влияние въ държавата, съществуване на разни интернационални тежениия, на разни международни организации и секти и въобще отстраняването на всички условия, които рушатъ това довѣрие къмъ държавата, смущаватъ обществената съвѣсть и убиватъ въодушевлението на българина.

Г-да народни представители! Разрешението на тѣзи разнообразни и много важни задачи отъ вътрешния ни животъ ще стане най-сигурно чрезъ постепенно възпитание и просвѣта на всички генерации, като се начене отдолу, отъ народните маси, въ новитѣ норми на този животъ, норми, които ще бѣдатъ оформени чрезъ бързо и планомерно законодателство въ редъ ясни и кратки закони, тежестта на които трѣбва да легне предимно въ социалните, стопанските и военните проблеми, и чрезъ строготъ и законно прилагане на новитѣ закони и законитѣ, които сѣ били издадени по-рано.

Тукъ му е мѣстото, г-да народни представители, да спомена за добръчеството и незаконната отстъпчивост, особено у ръководителитѣ. Съ тѣхъ трѣбва да се скѣса безусловно. Тѣ подриватъ авторитета на законитѣ, отслабватъ волитѣ на изпълнителитѣ и създаватъ условия за надигане на порочните съвѣсти. Тѣ сѣ едно първостепенно вредителство, на което трѣбва да се тури край чѣкъ по-скоро.

И така, системно възпитание, планомерно законодателство въ духа на новитѣ норми на живота и строго прилагане на законитѣ. Това е най-правилното разрешение на петата задача, която днешниятъ моментъ поставя на държавата ни.

Къмъ това решение трѣбва да се пристѣпи, г-да народни представители, възможно по-скоро, ако ние не искаме да ни се наложи то отвън. Защото нуждитѣ на европейското общество сѣ по-силни, отколкото нашата мудност и безразличие.

Г-да народни представители! Досега азъ разгледахъ съвсемъ накратко и въ голѣми шрихи задачитѣ, които днешниятъ съдбоносенъ моментъ и добре разбранитѣ български интереси поставятъ на държавата при днешната вътрешно-политическа и външно-политическа действителност. Азъ така сѣщо накратко разгледахъ и решенията, на които би се спрѣла една реална политика, която не се ръководи отъ чувства, но която и не избѣгва рисковетѣ на всѣка цена. Поставихме ли си ние тѣзи задачи, изпълнихме ли ги, решихме ли ги ние пълно? Обръщамъ се къмъ законодателната и изпълнителната властъ еднакво. Отъ нѣкои сръди на тѣзи въпроси отговориха вече съ едно голѣмо „не“. Азъ бързамъ да кажа, че не сподѣлямъ това мнение и бързамъ сѣщо така да прибавя, че тѣзи задачи сѣ повече или по-малко поставени въ нашия животъ и че тѣ сѣ разрешени достатъчно правилно. Наистина, въ стопанско отношение ние сме направили твърде много. То е известно на всички ни, които имаме възможността да работимъ въ миналата сесия, и затова нѣма нужда да го повтарямъ тукъ. То може да се изрази съ нѣколко думи: обмислено, правилно и смѣло встъпление въ едно планомерно дирижирано стопанство, съ изгледи да се получатъ желателни и достатъчно задоволителни резултати. Като препорѣжка, обаче, ще кажа, че е желателно: хубавитѣ идеи, които се зараждатъ въ канцеларитѣ и на разнитѣ конференции по стопански въпроси, да проникнатъ бързо въ народното стопанство. Кѣсното изпращане на наредбитѣ или отмѣненитѣ на тѣзи последнитѣ, както и изпращането, макаръ и твърде рѣдко, нѣкъде на неизправни машини и други производствени сръдства, спѣватъ народното стопанство. Една по-голяма предвидливостъ каго чели е належаща, за да не изпадне въ положението, въ което се намираме въ последно време по отношение на продоволствието ни съ необходимитѣ материали. Намъ е добре известно, че е трудно, наистина, да се премине къмъ дирижирано стопанство при неподготвенъ за него апаратъ, но затова именно тази предвидливостъ е още по-належаща. И трѣбва да се надѣваме, че тя въ бѣдеще нѣма да ни липсва.

Надникване въ стопанския животъ на по-напреднатитѣ страни ще облекчи тази предвидливостъ. Нека се възползуваме отъ поуки на по-опитните отъ насъ.

Въ финансовата областъ въпроситѣ сѣ поставени сѣщо така правилно. Резултатитѣ сѣ налице: уравновесенъ бюджетъ, добри финанси, задоволителна данѣчна система. За още по-добри резултати желателно е да се пристѣпи къмъ по-бързо осъществяване на нѣкои взети вече решения. Особено важно е да се побърза съ въпроса за уреждане и систематизиране на данѣчните тежести, като тѣ се унифициратъ, доколкото това е възможно и практично.

Въпросът за чиновническият заплати е станалъ болезненъ. Той трѣбва да получи едно бързо, логично и радикално разрешение. Не трѣбва, г-да народни представители, да закриваме очитѣ си предъ опасността, която може да стане фатална за страната ни. Време е да предпазимъ чиновничеството ни отъ корумпиране, къмъ което го тласка една узаконена мизерия.

Никола Василевъ: (Ржкоплѣска)

Михаилъ Йововъ: Голѣмитѣ доходи все още не сѣмъ обложени така, както е желателно. Крачката, съ която се върви къмъ това, е твърде бавна и боязлива.

Засилване контрола върху данѣното облагане е належащо. Слуховетѣ за слабитѣ облагания, като това на голѣмия богаташъ К. х. Калчовъ, смущаватъ обществената свѣсть, която търси отговорности и иска санкции.

Въ социално и трудово отношение ние сме направили значителенъ скокъ къмъ новото, което се изгражда. То може да се характеризира също така съ нѣколко думи: поставяне началото и щастливо осмѣствяване на нѣкои важни социални и трудови норми, които създадоха хармония въ живота на производствения и социални китегории. Все пакъ желателно е да се побърза съ мѣроприятия за задължителното организиране и рационализиране на труда поне въ производствения области на живота; съ закрепване, вкарване и по-бързо използване на професионалните организации, нѣкои отъ които, обаче, трѣбва да скѣсатъ решително съ нѣкои навици на отреченото минало. И, най-после, съ въпроса за организирането на младежта.

Въ вътрешнополитическата областъ въпроситѣ сѣмъ поставени правилно и много отъ тѣхъ сѣмъ разрешени също така правилно. Резултатитѣ трѣбва да се считатъ задоволителни, като се иматъ предвидъ труднитѣ условия, при които се работи въ тази областъ.

Въпрѣки добритѣ резултати, все пакъ считаме за нужно и за необходимо да посочимъ нѣкои опасности, които биха изненадали живота ни и биха го смутили. Думата ми е, на първо мѣсто, за нашата безпартийност, която повечето отъ насъ върватъ, че съществува. Азъ съмъ на противното мнение. Никой не бива да си прави илюзия, че партиятѣ не съществуватъ. Тѣ съществуватъ. Въ това ни убѣдаха изборитѣ, които ни посочиха, освенъ това, че партиятѣ иматъ още и доста дълбоки корени въ народа. Въ това отношение на първо мѣсто стоятъ партиятѣ на комунистѣтѣ, на дружбашитѣ, владнаритѣ и др. Бързи мѣрки, прочее, сѣмъ належащи да се взематъ. Това го изисква единството на народа, което е тъй належащо днесъ.

На второ мѣсто стои чиновническиятъ въпросъ. Не веднажъ отъ тази трибуна се е приказвало, и особено обезпокоително, за нашата бюрокрация. Това безпокойство не е неоснователно. Наистина една страшна бюрокрация е овладѣла нашия държавенъ животъ. Тя е достигнала до положението на едно всеисилно чиновничество, което се налага дори на министритѣ и управлява ведомствата, въпрѣки изричните текстове на конституцията, които опредѣлятъ првата на министра. Тази диктатура, сложена въ ръцетѣ на неотговорни хора, е фатална за страната. На нея трѣбва да се тури край чакъ по-скоро, като всѣки въ държавата заеме законното си мѣсто.

На трето мѣсто стои въпросътъ за разлагачитѣ и тъмни сили въ нашата общественостъ. Ние си позволяваме да помолимъ г-на министра на вътрешнитѣ работи да приложи всички стари и нови закони съ всичката строгостъ, които се изисква отъ голѣмитѣ интереси на държавата, ударена и засегната въ най-чувствителнитѣ ѣмѣста.

И на четвърто мѣсто, г-да народни представители, стои въпросътъ за здравеунаването на народа, гдето трѣбва да се хвърлятъ повече срѣдства и да се взематъ още по-решителни мѣрки. Иначе ние рискуваме да претърпимъ едно поражение предъ прага на новия животъ.

Въ духовно отношение и конкретно въ приспособяване на душитѣ на подрастващитѣ и на възрастнитѣ поколения къмъ новото, което се твори, ние сме проявили сразнително, трѣбва да си признаемъ, една слаба дейностъ, като се изключи, разбира се, похвалниятъ стремежъ за насаждане дълбоко национално чувство въ подрастващитѣ поколения. Желателно е въ това направление да се направи нѣщо по-осезателно и по-бързо, ако искаме да подготвимъ почвата за по-лесно и по-бързо възприемане на идеитѣ и на реформитѣ на обновеното време, ако искаме да създадемъ и по-бързо да формираме обновения човѣкъ.

Вѣрно е, че ние всички тукъ говоримъ за обновление, че всички го желаемъ, а имаме, изглежда, твърде мъглява идея за това ново или за това обновено старо, къмъ което се движимъ, при това твърде бавно и нерешително. Че

това е така, се вижда отъ факта, че едва сега ние пристѣпихме къмъ организиране на младежта, когато това можеше да стане преди 4-5 години, когато въпросътъ бѣше почти разрешенъ. Организацията на младежта щѣше да бѣде една действителна школа за обновление. Днесъ ние фактически сме лишили училищната младежъ отъ нейния ръководителъ — министра на народното просвѣщение, който като министъръ-председателъ е заетъ съ много тежки и важни работи и е ясно, че не може да вземе участие въ непосредствено разрешение на задачитѣ си. Ние нѣмаме сега една отговорна информационна, пропагандна и просвѣтна служба, ако не считаме днешната неотговорна радиопропагандна служба, която не може да има желаната тежестъ въ това отношение, ако не считаме и официалната преса, която, трѣбва да се признае, се списва много боязливо и не може да изиграе желаната роля, толкова повече, че въ съседство съ нея се намира многобройната частна преса, която въ политическо отношение нѣкога се противопоставя на първата, а въ други отношения не може да ѣ си помогне, защото се притиска отъ една тиранична цензура.

Единственитѣ пропагандатори на обновеното старо каточели оставатъ нашитѣ административни органи, повече отъ които, обаче, не сѣмъ се издигнали до положението да отговарятъ на тази голѣма, важна и тежка задача на живота. Парламентътъ по много причини не изпълнява тази задача. Г-да народни представители! Ние нѣмаме не само съответнитѣ мѣста и служби за насаждане на новото, но ние каточели още и несъзнателно задушаваме това ново, ако нѣкъде се прояви, чрезъ нашето равнодушие и чрезъ вървежа си по старитѣ пѣтища. Напримѣръ, въ духа на обновеното време ние желаемъ да бѣдемъ сплотени всички около собствената си държава, която да чувствуваме като свой домъ, да бѣде наша гордостъ, но ние все още не изчитаме ония чужди влияния и чужди елементи, които по-често сѣмъ по-силни въ нашия животъ и живѣятъ по-добре, отколкото самитѣ българи.

Ние желаемъ да обновимъ държавния ни апаратъ, но още държимъ на нѣкои мѣста известни лица, които сѣмъ принадлежали къмъ организации, носителки на стария партизански духъ. Въ духа на новото, ние желаемъ да насадимъ безпартично довѣрие и добродетелство къмъ властта и да бѣдемъ радостни, вмѣсто загрижени, за да бѣдемъ истински творци въ живота си. Но действуваме още твърде боязливо по отношение на ония деморализиращи условия, които подравятъ довѣрието къмъ държавната властъ.

Ние желаемъ да създадемъ обществена иерархия, която е решително въ духа на новото време, но каточели не виждаме, че дължимъ, и то по нѣкой път по демагогски съображения, обществото си на стари и млади съ огромна пропастъ между тѣхъ, вмѣсто да ги наредимъ всички споредъ тѣхнитѣ заслуги и дарования.

Отъ 20 години насамъ, г-да народни представители, съществува една категория български граждани, които жертвуваха здравето си, а нѣкои и живота си за родината, наречени бойци отъ фронта. Отъ 4-5 години тѣ се борятъ, за да добиятъ съответното мѣсто въ живота, но на тѣхъли анелъ се отговаря всѣки пътъ съ голи надежди. Но това не е обидна на тѣхната личностъ, а е обидна на добродетелта за самопожертвуване, тази именно добродетелъ, която смѣтамъ, че може да ни бѣде нужна въ преживяванитѣ моменти.

Отъ 60 години българскиятъ селянинъ, който е творитѣ маса блага на своя народъ, който е анонимниятъ строителъ на националната мощъ, бѣ забравенъ. Въ последно време, твърде късно, се повдигна въпросътъ за неговото пенсиониране. Дано това не остане само едно пожелание и дано пенсиията му не бѣде въ размѣритѣ, които научихме отъ вестникитѣ.

Кажете ми, г-да народни представители, дали тази иерархия ще даде импулъсъ за работа на ония поклѣнни, които идватъ следъ насъ, които виждатъ окаяното положение на тѣхнитѣ предшественици, които виждатъ какъ се награждаватъ заслугитѣ? Въ духа на новото време, ние желаемъ да издигнемъ труда, да повишимъ неговата цена и да го организираме. Но все пакъ, въ това отношение, вървимъ твърде бавно и работимъ така, както сме работили преди десетки години. Въ духа на новото време ние желаемъ да морализираме обществения си и чиновническия си апаратъ и все още ние сме мѣдни по отношение злосторницитѣ. Ние се боимъ, каточели, да извазимъ отъ бюрата на разнитѣ канцеларии закона за незаконно заботѣлитѣ чиновници, който да надникне съ будното си око върху имотното състояние на тѣзи хора и да сложи тежката си ръка върху онова, което сѣмъ обсебили, и да наложи

съответни санкции за обиденото доверие, дадено на тези хора от държавата.

Могат да се посочат още много такива страници в нашия живот, които може би биха били допустими в времето на старата държава, но които днес са невъзможни и недопустими в новото време, защото го рушат и защото му пречат да се изгражда.

Въ външно-политическо отношение, от гледище на крайната задача, която си е поставила държавата, аз съмтам, че конкретните задачи по външната политика са поставени правилно и са разрешени също така правилно. Въпросът за Добруджа и неговото миролюбиво разрешение е едно указание, че и другите въпроси ще се разрешат по същия начин, без нежелани рискове, към които никой няма право да прибъгва, защото не рискува своето, а рискува общото, и без нежелани увлечения в „филство“ и „фобство“, които са осъдителни за истинския управник, който може да има само едно увлечение — безгранична обич към страната си и предана служба на своя народ.

Желателно е, обаче, все пак: а) да се вземат всички мерки за старателно и компетентно наблюдение на събитията, за да не се изпуснат благоприятни моменти, които са твърде бързи и твърде променливи; б) да се вземат предварителни мерки за по-пълното опознаване обстановката, при която ще се вземат конкретните политически решения, за да се избягат някои грешки, които направихме при присъединяването на Добруджа.

И най-после, трябва да се направи всичко възможно, за да се избягне по възможност намисането ни в войната, желание, което се определя от цялостния народ, без, обаче, да се забравя, че той трябва да се готви да защити собствената си родина.

Въ военното отношение въпросите са поставени и са разрешени също така правилно и съобразно са нуждите на момента. Желателно е да се продължат и занапред взетите мерки за всестранната подготовка и усъвършенстване на народната войска, като се пресушат, може би, някои злонамерени слухове за някои неуредици в организацията и някои други малки въпроси. И най-после, трябва да се обединят на едно място всички служби за поддържане на бойния дух върху народните маси.

Г-да народни представители! От изложението, което направих пред вас, се вижда, че задачите, които си е поставило управлението, са малки изключения, са в пълно съгласие с задачите, които се поставят на държавата, са оглед на добре разбраните интереси на народа и са оглед на една реална политика, че решенията на тези задачи, са оглед на обстановката, са правилни, както се вижда това и от отговора на тронното слово. Резултатите са задоволителни. Ако има нещо да се каже в това отношение, то е нуждата от по-голяма предвидливост, за да се изпреварват събитията, вместо да следваме зад тях, нуждата от по-голяма смелост в решенията, за да се внуши по-голяма изпълнителност у всички в страната, и нуждата от по-голяма целесъобразност и планомерност в тия решения, за да се създаде по-голяма хармония в строежа на новото в живота — нужди, върху които аз си позволих да направя някои малки и скромни препоръки.

Бързам да прибавя, че с тия препоръки аз нямам намерение да правя каквато и да било критика, какъвто и да бъде укорът комуто и да било. Аз зная колко е тежко да се управлява в едно време, когато се рушат стари кумири и се изграждат нови такива. Моето намерение е само да посоча някои опасности, за които носят отговорност еднакво изпълнителната и законодателната власти и които могат да се отстранят и бързо, и сигурно чрез приятелското и загрижено единение на двете власти и чрез тяхното доброжелателно сътрудничество.

Тия мои бележки и препоръки в никакъв случай въ нищо не подценяват следваната от правителството и поддържана от мнозинството на Парламента политика, която е изразена в отговора на тронното слово и която е единствено подходящата и възможна в момента политика, която аз напълно подкрепям. Тая политика, г-да

народни представители, опръна върху дълбокото съзнание за отговорностите, които сме поели, върху благородното единение и доброжелателното сътрудничество между изпълнителната и законодателната власти и върху творческите сили на нашия народ, въобще върху три мощни столба на държавно строителство, ще изгради щастливото бъдеще, щастието и благоденствието на нашата страна, водещи към по-съвършен възход на българския живот, възход, който идва. Аз го виждам, той неминуемо ще дойде. (Продължителни ръкопляскания)

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Ангел Вълчев.

Ангел Вълчев: Г-не председателю! Понеже се изказаха повече от 8 души народни представители, правя предложение за прекращение на дебатите.

Д-р Любен Дюгмеджиев: По този въпрос искам думата.

Председателстващ Димитър Пешев: По такъв предложение не могат да стават разисквания.

Д-р Любен Дюгмеджиев: Защо да не могат да стават? Това е нещо нагласено. Тия работи не могат да стават по този начин. По един въпрос, какъвто е тронното слово, трябва да се даде възможност на народните представители да се изкажат.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат направеното предложение, да се прекратят дебатите по отговора на тронното слово, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-р Любен Дюгмеджиев: Това е скандал! (Възречения)

Председателстващ Димитър Пешев: (Звън) Вотът на Събранието не може да се определя като скандал.

Еким Екимов: Това не е скандал, а е по правилника.

Д-р Любен Дюгмеджиев: Чиновниците да млчат! (Пререкания)

Председателстващ Димитър Пешев: Г-да народни представители! Моля да се съгласите да преустановим заседанието.

Въ съгласие с правителството, предлагамъ ви следния дневен ред за утрешното заседание, 28 ноември 15 ч.:
1. Първо четене на проектоотговора на тронното слово — продължение разискванията.

Първо четене на законопроектите:
2. За разрешаване на министъра на войната да поеме задължение за нуждите на народната отбрана въ размах на 1.360.000.000 л., платими за повече от три бюджетни години.

3. За сключване бюджетите на държавата за годините 1929/1930 до 1938 включително.

4. За разрешаване на Министерството на войната (Инженерна инспекция) да приеме от Горноорховската градска община дарение от 2.000.000 л.

5. За изменение и допълнение на закона за Върховната смъртна палата и за областните смъртни палати.

6. За откупуване на мѣста, собственост на Моминобанска община и Моминобанското училищно настоятелство, Карловско, за нуждите на държавните минерални бани и на курорта въ същото село.

Конто от г-да народните представители приематъ този дневен редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. 45 м.)

Подпредседател: **ДИМИТЪРЪ ПЕШЕВЪ**

Секретари: { **АТАНАСЪ ЦВѢТКОВЪ**
 { **ГЕОРГИ МИХАЙЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВЪ**